

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEZİN ADI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN OKUL DIŞI
ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNE GÖRE YETERLİLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ- TOKAT İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin KOÇER

Danışman: Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ

TOKAT-2023

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Etkinliklerine Göre Yeterliliklerinin Belirlenmesi- Tokat İli Örneği” adlı Yüksek Lisans çalışmasının, bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../06/2023

Tez Yazarı

Yasemin KOÇER

İmza

ÖNSÖZ

21.yy. en önemli sorunlarından olan çevre kirliliği, açlık, kıtlık, terör, mülteci göçleri ve küresel iklim değişikliği gibi bir çok konuda insanların bilinçlendirilmesinde ve duyarlılık seviyelerinin arttırılmasında sosyal bilgiler dersi, programında yer alan on sekiz değer (adalet, aile birliğine önem, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik), ve yirmi yedi temel beceri (araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, gözlem, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, iletişim, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, karar verme, konum analizi, medya okuryazarlığı, mekan algılama, öz denetim, politik okuryazarlık, problem çözme, sosyal katılım, tablo-grafik-diyagram çizme ve yorumlama, Türkçeyi doğru-güzel ve etkili kullanma, yenilikçi düşünme, zaman ve kronolojiyi algılama) kapsamı ile etkin üretken, problemin farkına varan ve çözüm önerileri geliştiren, birlik beraberlik bilincinde ülke menfaatlerini ön planda tutan bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda önemi giderek artan ve içeriğindeki konularıyla öğretimdeki hayatilik ilkesini iyi yansıtan bu derse 2005 ve 2018 yıllarında teknolojik gelişmeler ve değişen ihtiyaçlar paralelinde düzenlemeler getirilmiştir. Yapılan düzenlemeler ile öğrenciyi merkeze alan sosyal bilgiler dersi, yapılandırmacı eğitim felsefesine dayanan, uygulama ve yaşantıya transfer edebilme potansiyeli yüksek, içerik hedef davranışları ile okul dışı öğrenme ortamlarında somut, kronolojik, sürdürülebilir öğrenme yaşantılarını ortaya çıkararak kalıcı ve anlamlı öğrenmeler sağlamaktadır. Bu çalışma ile hem okul dışı öğrenmenin önemine hem de bu konuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterliliklerine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamı yürüttüğüm süre boyunca ihtiyaç duyduğum her türlü desteği esirgemeyen, bilgi ve tecrübesini benimle paylaşarak ufkumu açan, mütevazı ve hoş sohbetiyle bu süreci bana kolaylaştıran, sabırla tez süresince hep yanımda olan kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ'e, yüksek lisans eğitimim boyunca ders aldığım, öneri ve fikirlerine değer verdiğim bölüm hocalarıma, tez

savunmamda görev alarak görüşleri ile çalışmama destek olan değerli hocalarım Doç. Dr. Hüseyin MERTOL ve Doç. Dr. Selman ABLAK'a, görev yaptığım okulda beni destekleyen idarecilerim ve çalışma arkadaşlarıma, beni hep anlayışla karşılayan çok değerli aileme ve özellikle yüksek lisan yapmam konusunda ısrarcı olan değerli ablam Gülsemin KOÇER'e sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerini planlama uygulama ve yönetme ile ilgili yeterliliklerini belirlemek için hazırlanmıştır. Bu çalışmada, Tokat ili genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerini verimli bir şekilde planlama uygulama ve yönetme becerilerini belirlemek için, Bolat ve Kökoğlu(2020) tarafından geliştirilen, 29 madde 4 bölümden (Bilgi, Planlama, Uygulama, Değerlendirme) oluşan liker tipli, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada nicel, yöntem desenlerinden ise betimsel tarama kullanılmıştır. Bu araştırmada 307 kişilik homojen yani sadece sosyal bilgiler öğretmenlerinin oluşturduğu evren listesinden yola çıkarak 210 sosyal bilgiler öğretmenine Whatsapp grupları yolu ile eşit seçilme şansı verilerek ulaşılmıştır. Bu çalışma ile Tokat ilinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği ile elde edilen sonuçlara bakılarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerinde ne kadar yeterli oldukları belirlenmiş ve elde edilen sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu alandaki eksikliklerini gidermeye yönelik önlemlerin alınmasına ışık tutulmuştur. Bu çalışmanın verilerine bakılarak okul dışı öğrenme etkinliklerinin sosyal bilgiler derslerinde daha çok kullanılması ve bu alandaki öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerin geliştirilmesi konusundaki alana katkı sağlamaktadır. Ayrıca okul dışı öğrenme ortamlarının öneminin giderek arttığı günümüzde okul dışı öğrenmelerin sosyal bilgiler derslerinde kullanılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Okul, sınıf, okul dışı, eğitim.

ABSTRACT

This study tries to determine the competences of social studies teachers in planning, implementing and managing out-of-school learning activities. This study utilized form Likert-type out-of-school learning organisation scale developed by Bolat and Kökoğlu (2020), so as to determine the ability of social studies working in Tokat province to plan, implement and manage out-of-school learning activities efficiently, consisting of 29 items and 4 sections (knowledge, Planning, Implementation, Evaluation). This study used, descriptive survey as one of the quantitative method designs. 210 Social Studies teachers joined this study and via Whatsapp groups, we had the opportunity giving them the chance to be selected equally , starting from a homogeneous population list of 307 people, that is, only Social Studies teachers. The results has shown the fact that through the obtained data with the out-of-school learning organisation scale applied to social studies teachers working in Tokat province, it has been found out how adequate social studies teachers are in out-of-school learning activities and according to the results obtained, it has shed light on taking measures to eliminate the deficiencies of social studies teachers in this field. Within the perspective of the data of this study, it will contribute to the field of using out-of-school learning activities more in social studies courses and improving the competences that teachers should have in this field as out-of-school.

Keywords: Social studies, School, classroom, out of school, education.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar.....	viii
KISALTMALAR	ix
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
2. BÖLÜM.....	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 SOSYAL BİLİMLER VE SOSYAL BİLGİLER.....	6
2.2 SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ	9
2.2.1.Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi	10
2.2.2.Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi.....	13
2.3 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI	17
2.3.1.Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları.....	17
2.3.2.Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Vizyonu.....	20
2.4 OKUL DIŞI ÖĞRENME	21
2.4.1.Okul Dışı Öğrenmenin Tarihi	22
2.4.2.Okul Dışı Öğrenmenin Amaçları	24
2.4.3.Okul Dışı Öğrenmenin Felsefi Temelleri.....	27
2.5 SOSYAL BİLGİLER DERSİ VE OKUL DIŞI ÖĞRENME.....	29
2.6 SOSYAL BİLGİLERDE ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI VE OKUL DIŞI ÖĞRENME	31

2.6.1. Yapılandırıcı Yaklaşım ve Okul Dışı Öğrenme	31
2.6.2. Araştırma, İnceleme, Problem Çözme ve Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımları ve Okul Dışı Öğrenme	33
2.6.3. Proje Tabanlı Öğrenme ve Okul Dışı Öğrenme	34
2.7 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE OKUL DIŞI ÖĞRENME.....	35
2.7.1. Okul Dışı Öğrenmede Yerel Tarih.....	36
2.7.2. Okul Dışı Öğrenmede Müze Eğitimi	37
2.7.3. Okul Dışı Öğrenmede Doğa Tarihi Müzeleri.....	38
2.7.4. Okul Dışı Öğrenmede Sanal Müzeler	39
2.7.5. Okul Dışı Öğrenmede Tarihi Yerler.....	40
2.7.6. Okul Dışı Öğrenmede Alan Gezileri	40
2.7.7. Okul Dışı Öğrenmede Atölyeler	41
3. BÖLÜM.....	48
YÖNTEM:	48
ÖLÇME ARACI	49
3.1 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	50
3.2 ÖRNEKLEME AİT DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER.....	51
4. BÖLÜM.....	53
BULGULAR.....	53
5. BÖLÜM.....	62
SONUÇ VE TARTIŞMA	62
ÖNERİLER	65
KAYNAKÇA	66
EKLER	74
ÖZGEÇMİŞ	80

TABLOLAR

Tablo 1:Sosyal Bilgiler Derslerinde Tokat İlinde Kullanılabilecek Okul Dışı Ortamlar;	42
Tablo 2. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğine Ait Güvenirlilik Katsayıları ...	49
Tablo 3. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	50
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerini	51
Tablo 5. Alt Boyutlara Ait Betimsel İstatistikler	53
Tablo 6. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Cinsiyet Değişkeni t Testi.....	54
Tablo 7. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Yaş Değişkeni ANOVA Testi ...	55
Tablo 8. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Eğitim Durumu Değişkeni t Testi	56
Tablo 9. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Mesleki Kıdem Değişkeni ANOVA Testi	57
Tablo 10. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Görev Yeri Değişkeni ANOVA Testi	59
Tablo 11. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Korelasyon Analizi	60

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

Akt: aktaran

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: Amerikan Sosyal Bilimler Ulusal Konseyi

SPSS: (Statistical Package for Social Sciences)

t.y: tarih yok

Unesco: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

Yy: yüzyıl

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problemin Durumu

Sosyal bilgiler dersi, öğrenciye en önemli yaşam becerilerinin kazandırıldığı derslerden biridir. Gelişen teknoloji ve değişen ihtiyaçlar çerçevesinde 2005 ve 2018 yıllarında yapılan sosyal bilgiler öğretim programında yapılandırmacı öğrenme uygulamalarına ağırlık verilmiştir. Yeni geliştirilen çağdaş öğrenme yaklaşımları ile aktif öğrenme etkinlikleri önem kazanmıştır. Sosyal bilgiler dersinin müfredat içinde yer alan konular itibariyle sosyal bilimlerin (tarih, coğrafya, hukuk, antropoloji, arkeoloji, psikoloji, sosyoloji vb.) birçok disiplinini içinde barındırmaktadır. İnsanın çevresinde yaşadığı olaylar ya da geleceğe miras bıraktığı değerler, sosyal bilgiler konuları için önemli bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Bu dersin işlenişinde öğrenmeleri daha etkili kılabilmek için somut, yaparak yaşayarak öğrenmelerin olması gereklidir. Sosyal bilgiler derslerinin sadece okul içinde, dört duvar arasında işlenmesi birçok öğrenme alanının eksik kalmasına neden olur. Sosyal bilgiler dersi için kullanılabilecek müze ve tarihi mekanlar ve buralarda yapılacak etkinlikler öğrencilere daha kalıcı bilgi sunarken, değişim ve sürekliliği algılama ve kronolojik ayrımı fark etme becerisi sağlayacaktır (Güngör, 2016). Bu çalışma ile hem okul dışı öğrenmenin sosyal bilgiler dersi açısından önemine dikkat çekilmeye çalışılmış hem de Tokat ili örneğinden yola çıkılarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterliliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Alt Problemler

1. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri ne düzeydedir?

2. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

3. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

5. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

6. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri görev yeri değişkenine göre farklılaşmış mıdır?

7. Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri belirlemeye yönelik uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin 4 alt boyutuna verilen cevaplar arasındaki korelasyon nedir?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerini verimli bir şekilde planlama uygulama ve yönetme becerilerini belirlemek için, Bolat ve Kökoğlu(2020) tarafından geliştirilen, 29 madde 4 bölümden (Bilgi, Planlama, Uygulama, Değerlendirme) oluşan liker tipli, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği ile elde edilen sonuçlara bakılarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerinde ne kadar yeterli oldukları belirlenmiş ve bu sonuçlara göre de sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu alandaki eksikliklerini gidermeye yönelik önlemlerin alınması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın verilerine bakılarak okul dışı öğrenme etkinliklerinin sosyal bilgiler derslerinde daha çok kullanılması için öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerin geliştirilmesi konusunda alana katkı sağlanması

amaçlanmıştır. Ayrıca okul dışı öğrenme ortamlarının öneminin giderek arttığı günümüzde, okul dışı öğrenmelerin sosyal bilgiler derslerinde kullanılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Önemi

Günümüzde yapılandırıcı eğitim yaklaşımlarıyla öğrencinin aktivitesinin üst düzeyde olduğu, öğretmenin rehber, öğrenenin üretken, olduğu eğitim ortamlarının oluşması için okul dışı öğrenme alanlarının, daha da önem kazandığını görmekteyiz. Okul dışı öğrenme, öğrenene ve öğretene somut yaşantılar oluşturan, öğrenme ortamlarını çeşitlendiren, zenginleştiren, mevcut planlı programa bağlı kalınarak gerçekleştirilen öğrenme ortamlarıdır (Öztürk, 2019). Yapılandırmacı eğitim yaklaşımını benimsemiş olmamıza rağmen, okul ortamlarımız ve öğretim yöntemlerimiz hala yaşamdan kopuk geleneksel bakış açılarını yansıtmaktadır. Bu durum öğrencilerde demokratik değerlerin oluşmasını, entelektüel becerilerin gelişmesini engellemektedir (Öztürk 2019). Okul dışı öğrenmelerin iyi bir şekilde planlanması ve uygulanması karşılaşılan problemleri en aza indirmektedir. Öğretmenlerimizin okul dışı öğrenme etkinliklerini planlama uygulama ve bu süreci yönetme becerileri, bu uygulamaların verimliliğini etkilemektedir. Yapılan literatür çalışmaları gösteriyor ki okul dışı öğrenmelerin eğitime katkısı önemli rol oynamaktadır. Okul dışı ortamlarda sosyal bilgiler dersinin işlenmesi veya bu konuda öğretmen ve velilerin görüşleriyle birlikte yapılan çalışmalar kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Okul dışı öğrenmenin rehberi olan öğretmenlerin, bu konuda yeterliliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar sınırlı olduğu için yaptığımız çalışma bu tarz çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından önemlidir.

Sayıtlar

1. Araştırmaya dahil olan katılımcıların soruları içten ve güvenilir cevapladıkları varsayılmaktadır.

2. Araştırma için kullanılacak olan veri toplama aracının amaca uygun olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma;

1) 2021-2022 eğitim-öğretim yılı, Tokat ili genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ile

2) Araştırmada ortaya koyulan problem ve alt problemler ile

3) Araştırmada kullanılacak olan veri toplama aracı ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Sosyal Bilimler: Sosyal bilimler, insanı ilgilendiren olaylarla ve toplumsal olgular ile ilgilenir. Bunların arasında iletişim, etkileşim, bölüşüm, kültürlenme gibi birçok alanı konu edinmiştir. Başka bir ifadeyle sosyal bilimler, toplumların bilimsel yöntemlerle incelendiği bir disiplinler bütünüdür. Toplumsal alanda insanın yapıp ettiklerini konu edinir. Sosyal bilimlerin buradaki amacı insanî düşüncenin gelişmesidir. (Köstüklü, 2014)

Sosyal Bilgiler: “bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması gayesiyle; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi” (meb, 2005: 51)

Okul Dışı Öğrenme: Okul dışı öğrenme, okul binası dışındaki alan, kurum ve kaynakları kapsayan, eğitim öğretim süreci içerisinde öğretim programlarını kapsayan, planlı programlı öğrenme yaşantıları içeren ve öğrencilere bireysel deneyimler sunan, öğretmen öğrenci arası hiyerarşiyi kaldıran öğrenme türü olarak tanımlanmaktadır(Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Yerel Tarih: belirli bir yerde yaşamış olan toplumun kökenlerini, geçmişten beri getirmiş olduğu yaşam şeklini, sosyo-kültürel ve ekonomik olarak gelişimini ve yaşadığı çevrenin geçmişini ele alan bir bilim dalıdır (Işık, 2002).

Müze: Genel olarak müzelere bakıldığında önceden yapılan programlar etrafından insanlarda beğeni oluşturmak, hem eğitmek hem de öğretmek, kişilerde bilgi ve bilme isteğini ortaya çıkarmak, geçmiş ve gelecek nesiller arasında bir köprü vazifesi görmek amacıyla bilimsel ve kültürel kuruluşlardır (Eşki, 2022).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 SOSYAL BİLİMLER VE SOSYAL BİLGİLER

Sosyal bilgiler dersinin tarihine ve ele aldığı konulara geçmeden önce, iki kavramın tanımını yapmak gerekmektedir. Bu kavramlardan öncelikli olanı sosyal bilimler diğeri ise sosyal bilgilerdir. Ve bu iki kavramın birbirinden farklılığını ayırt edebilmek için öncelikle bu iki kavramın tanımı üzerinde durulacaktır.

Sosyal bilimler; sosyal bir varlık olan insanın, toplumsallaşma sürecinde, yaşam serüveninde izlediği yolu, bu serüvende ilişki içinde olduğu çevreyi, o çevreye uyum sürecini bilimsel yöntemlerle ve farklı disiplinler bütününde inceleyen bir bilimsel çalışma alanıdır. Sosyal bilimler denilince akla insan ve toplumu içine alan antropoloji, arkeoloji, iktisat, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji ve din gelir. Aslan (2016)'ın NCSS(Amerikan Sosyal Bilimler Ulusal Konseyi)'den aktardığına göre Sosyal bilimler, vatandaşlık bilincini içinde kapsayan evrensel bir bilgidir. Sosyal bilimler, ihtiyaç duyulduğunda insan bilimleri, doğa bilimleri hatta matematik biliminden dahi sistematik olarak yararlanan geniş bir alanı kapsamaktadır(Aslan, 2016). Bilimsel anlamda sosyal bilimleri ele aldığımız zaman, ortaya çıkış süreci 19 yy. başlarına kadar uzanmaktadır. Yine 1950'li yıllarda da sosyal bilimler üzerine çalışmalar hazırlanmış ve günümüze kadar da bu çalışmalar süre gelmiştir. (İnan, 2015). Sosyal bilimler, insanı ilgilendiren olaylarla ve toplumsal olgular ile ilgilenir. Bunların arasında iletişim, etkileşim, bölüşüm, kültürlenme gibi birçok alanı konu edinmiştir. Başka bir ifadeyle sosyal bilimler, toplumların bilimsel yöntemlerle incelendiği bir disiplinler bütünüdür. Toplumsal alanda insanın yapıp ettiklerini konu edinir. Sosyal bilimlerin buradaki amacı insanî düşüncenin gelişmesidir. (Köstüklü, 2014)

Yapılan çalışmalara bakıldığında Sosyal bilimlerin tek başına bir bilim dalı olmadığı içinde farklı disiplinler barındıran çalışma alanı olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu çalışmalara bakıldığında kimi araştırmacılar, Sosyal bilimlerin disipliner bir bilim olduğu tezini savunurken (Aslan 2016), kimi araştırmacılar da Sosyal bilimlerin teorisi

ve metodu olmadığından dolayı disiplinler bir bütünlük arz etmediğini söylemekte ve Sosyal bilimlerin kendine has metot ve bakış açısını kullanarak hareket ettiğini dile getirmektedir (Öztaşkın, 2016).

Sosyal bilimlerin tanımını, kapsamını ve açıklamasını bu şekilde noktalayıp Sosyal bilgilerin tanımını ele alalım. Sosyal bilgiler kavramının ortaya çıkışı ilk olarak 1892 yılında ABD’de yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Ve Sosyal bilgiler üzerine yapılan bu kavram, Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir (Sever ve Koçoğlu, 2014). Komite bu kavramı; “mevzu doğrudan insan cemiyetinin teşkilatına ve tekâmülüne ve içtimaî birliklerin bir uzvu olması dolayısıyla insana dair bilgiler sosyal bilgiler” olarak tanımlamıştır (NCSS akt:Akdağ, 2009). 1970 yılında üzerinde geniş bir birlikteliğin olduğu tanımı Barr, Barth ve Shermis yapmayı başarmışlardır (Wesley, 1978’den akt: Öztürk, 2007). “Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasıdır (Barr, Barth ve Shermis, 1978, akt:Sever ve Koçoğlu, 2014). Fakat bu tanımdan sonra başka tanımlar da yapıla gelmiştir. Sosyal bilgiler hakkında yapılan bazı tanımlar aşağıda verilmiştir.

“Sosyal bilgiler, pedagojik amaçlarla birleştirilmiş sosyal bilimlerdir” (Öztürk, 2007).

Sönmez’e göre (2010) sosyal bilgiler “Toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgiler'dir".

“Sosyal bilgiler, gençleri toplum içinde daha aktif hale getirecek bilgi beceri ve değerleri kazandırmak için uygulanan derstir.”Şeklinde de bir tanım yapılmıştır (Rose,2006,s.18;akt. Aslan, 2016).

Sosyal bilgiler, sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla, ortaklaşa bireylere vatandaşlık özellikleri kazandırdığı bir alandır (NCSS; akt. Sever, 2015).

Sosyal bilgiler kavramı, sosyal bilimlerin içeriğine göre, içinde üniteleri barındıran programı belirleyebilmek için kullanılır. Nasıl ki fen bilgisi, fen bilimlerine dayanıyorsa sosyal bilgiler de sosyal bilimlere dayanak oluşturur. (Turan, Sünbül ve Akdağ, 2014).

Sosyal Bilgiler, 2005 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında ise; “bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması gayesiyle; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi” (meb, 2005: 51) şeklinde tanımlanmıştır.

Sosyal bilgilerin tanımı için görüldüğü gibi birçok görüş bildirilmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler kavramı ile ilgili genel geçer bir tanımdan bahsetmek söz konusu değildir. Bu noktada herkesin bir tanım etrafında birleşememelerinin en başlıca sebebi sosyal bilgilerin içerik ve amaçları hakkında fikir beyan edenlerin farklı düşünme tarzları sayılabilir. Örneğin bazı düşünürler sosyal bilgilerin kültürel çeşitlilik ve çoğulculuğa yoğunlaşması gerektiğini savunmaktadır. Buna karşın Amerikalı fikir adamları, Amerikan tarihinde önemli olayları ve önemli kişilerin öğretilmesi ve özgürlük ve eşitlik gibi kavramların aktarılmasını sağlayan bir alan olarak düşünmüşlerdir. Bazı eğitimciler ise sosyal bilgileri ülkesine bağlı, vatansever aynı zamanda hükümetlerini eleştirebilen demokratik bireyler yetiştirmesi gerektiğini savunur.(Aslan, 2016) Bunlara ilaveten Amerika Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi 1992 yılında bir tanım yapmıştır. Bu tanım yapıldığı tarihten itibaren günümüze kadar değişikliğe uğramamıştır. Bu tanım şöyledir;

“Sosyal bilgiler insan ve toplum bilimlerini (çocukların) vatandaşlık becerilerin geliştirmek amacıyla bütünleştirmektedir. Sosyal bilgiler okul programları içerisinde antropoloji, arkeoloji, iktisat, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji gibi disiplinlerin yanı sıra insan bilimleri, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler üzerinden koordinasyonunu ve sistematik bir biçimde incelenmesini sağlar. Sosyal bilgilerin başlıca amacı gençlerin karşılıklı ilişkilerinin olduğu bir dünyada kültürel çeşitliliklere sahip demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararını gözetken bilinçli ve mantıklı kararlar alma becerilerinin gelişmesinde yardımcı olmaktadır.”(NCSS, 1994, akt, Aslan, 2016)

Burada yapılan tanımlardan da görüldüğü üzere tek bir tanım mevcut değildir. Fakat yapılan tanımlar da tamamen birbirinden bağımsız değillerdir. Bu tanımlarda ön plana çıkan noktalar da vardır. Bu noktalardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz;

vatandaşlık, temel sosyal yeterlilikler, problem çözme becerisi, demokratik değerler, sosyal bilimler gibi (Yılar ve Tomal,2019)

Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler arasındaki ilişkiye baktığımızda her ikisinin de çoğu zaman aynı anlamda kullanıldığına şahit oluyoruz. Ancak şu var ki sosyal bilgilerin eğitim-öğretim sürecindeki içerikler sosyal bilimlerin disiplinlerinden yola çıkmıştır. (Sözer, 1998). Sosyal bilimler insan ve onun hayatına ait bilgiler üreten disiplinleri bünyesinde barındırır. Mesela tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji vb. Sosyal bilgiler ise Sosyal bilimlerden almış olduğu bilgi ve birikimleri pedagojik hedefler doğrultusunda kullanır. Elbette ki sosyal bilimler ve sosyal bilgiler birbirlerini sürekli olarak etkilemektedirler. Bu etkileşimi en temel seviyede şu şekilde ifade etmek de mümkündür; Sosyal bilimler sosyal bilgilerin temelini oluşturur. Sosyal bilgiler dersini alan çocuklar, büyüdüleri zaman sosyal bilimler alanına merak sardığı zaman onlar da sosyal bilimleri şekillendireceklerdir (Sever ve diğerleri, 2015).

Sosyal bilgilerin en çok üzerinde durduğu temel amaçlardan biri de bireylere vatandaşlık özellikleri kazandırmak, bu programın planlanmasını ve uygulanmasını daha da önemli kılmaktadır. Çünkü bireylerin ilköğretim kademelerinde kazandıkları bu beceri, bireylerin bilinçli seçmen olması, kararlar verebilmesi, geleceğe yönelik planlamalar yapabilmesi ve ülkede alınan kararlara doğrudan ya da dolaylı yollardan katılabilme yetisine sahip olması açısından büyük önem arz etmektedir.

2.2 SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sosyal bilgiler eğitiminin geçmişine baktığımızda başlangıcının neresi olduğunu söylemek elbette zordur. Ancak bazı araştırmacılara göre sosyal bilgiler tıpkı fen bilimleri gibi insanlığın varoluşunun ilk zamanlarına kadar gitmektedir. İnsanın doğayı anlama, ihtiyaçlarını giderme ve merak içgüdüleriyle keşfetme arzusu çevresine ve dünyaya ilgisini artırmıştır (Sönmez,1997). Buradan hareketle sosyal bilgilerin başlangıç zamanının insanın hayat serüveniyle hemen hemen eşit olduğu sonucuna ulaşırız.

2.2.1. Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Mezopotamya, Anadolu, Çin, Hindistan, Mısır, Antik Yunan ve Roma gibi uygarlıklarda, Sosyal Bilgiler alanı çerçevesinde tarih, vatandaşlık eğitimi ve coğrafya gibi konularda eğitim verildiği bilinmektedir. Sümerlerde "E duba (Tablet Evi)"denilen okullarda coğrafyaya dair konular işlenmekteydi. Anadolu uygarlıklarından Hititlere ait çivi yazısı ile yazılmış dini ve tarihi metinlere rastlanılmıştır. Çin'de Konfüçyüs felsefesine göre her insan anne-baba, amir ve hükümdarlarına karşı sorumluluklarını bilen erdemli bir birey olarak yetiştirilmek zorundaydı. Mısır uygarlığında ise "hayat evi" denilen okullarda krallık emirleri ve felsefi metinler okutulmuştur. Hindistan'da "veda" adı verilen kutsal metinler, Hint sosyal hayatını ile ilgili bilgiler içermekteydi ve bu metinler eğitim sisteminde kullanılmaktaydı. Yunan ve Roma medeniyetlerinde ise eğitim öncelikli amacı, erdemli ve iyi vatandaşlar yetiştirmektir (Özmen, Cengiz 2015). Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere sosyal bilgiler dersi içeriğinde yer alan konular ilkçağ uygarlıklarından bu yana eğitim sistemi içerisinde verilmiştir. Ancak sosyal bilgiler derslerinin kapsamlı ve detaylı bir şekilde okul programlarında yer alması 19.yy.1 bulmuştur. 20. yy.a kadar bu dersler daha çok tarih ve coğrafya şeklinde okutulmuştur (Sever ve diğerleri, 2015). Sosyal bilgilerin doğuşunda etkili olan faktörlerin başında dünyanın yaşamış olduğu toplumsal, kültürel, ekonomik vb. alanlarda yaşadığı olaylar gelmektedir (Öztürk, 2011). Sosyal bilgiler derslerinin öneminin giderek artmasında aslında Avrupa kıtasından başlayarak dünyaya yayılan gelişmeler gösterilebilir. Öncelikle 18. yy.da okullarda yaşanan eğitim paradigmasının değişimi ile yenilikçi eğitim anlayışının etkisi görülmüş. Daha sonra İngiltere'deki Sanayi Devrimi gibi dünyayı endüstriyel anlamda etkileyecek, köy ve şehir yaşamı üzerinde etkili olup düzenini değiştirecek, büyük bir gelişmenin yaşanması, toplumsal düzeni etkilediği gibi birçok toplumsal sorunu da doğurmuştur. Bundan sonra ise birçok imparatorluğu etkisi altına alan Fransız İhtilali etkisini ile çok uluslu imparatorlukların parçalanması, ulusal devletlerin kurulması ve hürriyet, adalet, insan hakları, demokrasi, eşitlik kavramlarının yayılması toplumsal hassasiyetleri değiştirmiştir. Ayrıca Avrupa'da fen ve bilimsel alanda yaşanan gelişmelerle, askeri ve savunma alanda değişikliklerin yaşanması da sosyal bilgilerin gelişiminde etkili olmuştur(Aslan,2016). Sosyal bilgiler dersi içeriğinde yer alan tarih, vatandaşlık, ekonomi, coğrafya, siyaset gibi konularda yaşanan

bu gelişmeler sosyal bilgiler dersin amacını ve önemini ön plana çıkarmıştır. Amerika özelinde ise yeni Amerika toplumu oluşmuş ve her türden insan bir araya gelmiştir. Siyah-beyaz, şehirli-köylü, Katolik ve Protestanlar vb. grupları bir arada tutmak için insanlarda ortak bir vatandaşlık bilinci oluşturmak gerekli hale gelmiştir. Tüm bu olan bitenlerin sonucunda sosyal bilgilerin temeli atılmış oldu (Öztürk ve Dilek, 2002).

Sosyal bilgiler ismi ilk olarak ABD de ortaya çıkmıştır. Amerika'daki eğitim düzenini yeniden tartışmak ve yeni bir yön tayin etmek amacıyla Amerikan Eğitim Derneği bir araya gelmiştir. Bu komite tarafından 1912 yılında oluşturulan alt komitelerden birinin adı Sosyal Bilimler Komitesidir. 1913 yılına gelindiğinde ise bir öneri sonucu bu komitenin adı Sosyal Bilgiler Komitesi olmuştur. Bu isim değişikliği giderek ilgi görmüş ve benimsenmiştir (Evans, 2004'ten akt: Dilek ve diğerleri, 2016).

Sosyal bilgiler ismi okul ders programlarına ilk defa 1916 yılında yine Amerika'da Amerika Ulusal Eğitim Derneği tarafından geçirilmiştir. Bu olaydan beş yıl sonra yani 1921 yılında sosyal bilgiler öğretmenlerinin kurmuş olduğu bir konsey son derece önemli bir işlevi üstlenmiştir. Bu konseyin adı, National Councilfor the SocialStudies (NCSS)'dir. National Councilfor dilimize Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi olarak çevrilmiştir. Bu konsey artık sosyal bilgiler konusunda ABD'de her türlü eğitsel, akademik ve yönetsel kararları alan belirleyici bir konumdadır (Dilek ve diğerleri, 2016).

ABD'de 1930 ve 40'lı yıllarda '*yeniden kurmacılık akımı*' ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak çocuk merkezli eğitimi benimsemiş olan eğitimciler, sosyal bilgiler eğitiminin gelişmesi için büyük bir caba sarf etmişlerdir. 1950'li yıllara kadarki olan süreçte sosyal bilgiler programları incelendiğinde ise tarih, coğrafya ve vatandaşlık derslerinin daha çok yer kapladığı görülmüştür (Yılar ve Tomal,2019)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'nin Amerika'yı geçtiği düşüncesi Amerika toplumunda ciddi endişelere yol açmıştır. 4 Ekim 1957'de Sovyet Birliği'nin uzaya fırlatmış olduğu Sputnik füzesi de yine Amerikan toplumundaki endişeleri ayyuka çıkarmıştır. Toplum olarak eğitim sistemine yönelik ciddi eleştiriler dile getirilmiştir (Dilek ve diğerleri, 2016). Sosyal bilgiler alanında öğretim

materyallerinin geliştirilmesi ve dersin öğretmeninin eğitimi alanında bir reform hareketi olmuş ve adı *yeni sosyal bilgiler* olarak anılmıştır. Yeni sosyal bilgiler döneminde tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularının yoğunluğu azaltılmıştır. Sosyoloji, antropoloji, ekonomi siyaset bilimi ve sosyal psikoloji bu dönemde ağırlık kazanmıştır. 1970'li yıllara gelindiğinde hem geleneksel eğitim anlayışından vazgeçilememiş olunması hem de ders öğretmenlerinin yeni sosyal bilgilerin programı çerçevesinde eğitilemeyişi bu reforma olan ilgiyi düşürmüştür (Sever ve diğerleri, 2015). Buna bağlı olarak 1980'li yıllara gelindiğinde sosyal bilgiler alanında tekrar geleneksel yaklaşıma dönüşler olduğu belirtilmiştir (Yılar ve Tomar, 2019)

1990'lı yıllara geldiğimiz zaman sosyal bilgilerin programı için birkaç alternatif kapsam ve müfredat önerilmiştir. ABD Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi, diğer eğitim dalları ile sosyal bilgiler dersi için de ulusal standartlar belirlemiştir. Bu yıllardan günümüze kadar olan sürede sosyal bilgiler dersi çok disiplinli ve disiplinler arası bir yaklaşım tarzı benimseyerek hem Amerika'da hem de bu devletin etkisi altında olan ülkelerde okutulmaya devam etmiştir (Sever ve diğerleri, 2015).

1994 yılında ABD Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi, müfredat standartları belirlemiş olup bu belirlenen standartlar hem bu ülkede hem de dünyada birçok ülkede sosyal bilgilerin müfredatlarını etkilemiş onlara şekil vermiştir. Belirlenen bu standartlarda 10 adet tema vardır. Bunlar;

- Kültür
- Zaman, süreklilik ve değişim
- İnsanlar, yerler ve çevre
- Bireysel gelişim ve kimlik
- Bireyler, gruplar ve kurumlar
- Güç, otorite ve yönetim
- Üretim, tüketim ve dağıtım
- Bilim, teknoloji ve toplum

- Kültürel bağlantılar
- Vatandaşlık idealleri ve uygulamaları şeklindedir (Sever ve diğerleri, 2015).

Sonuç olarak baktığımızda sosyal bilgiler Amerika’da ortaya çıkmıştır ve gelişimini sürdürmüştür. Bizim  lkemiz de dâhil olmak üzere başta Japonya, Güney Kore gibi ülkelerde de kabul görmüştür. Ancak buradan bu ülkelerde bulunan herkesin yukarıda sayılan temaları ve bu temaları bağlı olarak geliştirilen yöntemleri benimsediği anlamı çıkmamaktadır. Sosyal bilgiler alanındaki yöntemlere karşı çıkan eğitimcilerin düşüncelerine göre sosyal bilgilerin kapsamında olan dersler birbirlerinden ayrı olarak okutulmalıdır. Böylece demokratik vatandaşlık becerilerinin edinilmesi daha kolay olacaktır. Bu sebeple İngiltere ve başka ülkelerde sosyal bilgiler alanındaki disiplinler farklı öğretime dayanmaktadır (Dilek ve diğerleri, 2016).

Buraya kadar vermiş olduğumuz bilgiler sosyal bilgilerin dünyadaki doğuşu, gelişimi ve kat ettiği mesafeleri barındırmaktadır. Bundan sonra ise sosyal bilgilerin Türkiye’deki durumunu incelenmiştir.

2.2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Eski Türklerde sosyal hayatın kuralları, adet, örf, gelenek ve görenekleri içinde barındıran kültürün gelecek nesillere aktarımı t re yoluyla yapılıyordu (Yılar ve Tomar, 2019). İslamiyet öncesinde özellikle Orhun Abidelerindeki bilgiler incelendiğinde Türklerin yaşayış biçimleri, örf ve adetleri gelecek nesillerin alması gereken dersler özelinde birer tarih ve coğrafya dersleri vermektedir (Yal nkaya ve Uslu, 2015). İslamiyet’in benimsenmesinden sonra ise gündelik hayata dair davranışlar t reyle birlikte İslami terbiye çerçevesinde öğretilmeye gayret edilmiştir (Yılar ve Tomar, 2019). Eğitim tarihimizde Selçuklular döneminde kurulmuş olan Nizamiye medreselerinde ve Osmanlı döneminde Sahnı Seman ve Süleymaniye Medreseleri’ndeki derslere baktığımız zaman tarih ve coğrafya ile ilgili içeriklerin olduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti’nin ilerleyen süreçlerinde özellikle Tanzimat devri ve devamında

sosyal bilgilerin kapsamında bulunan tarih, coğrafya, malumat-ı medeniye ve ahlakiye, iktisadiye gibi dersler farklı okul düzeylerinde programa dâhil olmuştur (Akyüz, 2021).

Ülkemizde sosyal bilgiler adında ders olarak ilk defa 1968 yılında ilkokullarda okutulmaya başlanmıştır. 1968'e gelene kadar cumhuriyetin ilanı ile birlikte eğitim alanında birçok yenilikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte yeni kurulan Türk devletinin ideolojisini milli, manevi ve ahlaki değerler eşliğinde genç kuşaklara benimsetmek için eğitim programlarında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri yer almıştır. Bu dersler 1924, 1926, 1930 1932 ve 1948 programlarındaki isim değişiklikleri ile kendilerine yer bulmuşlardır. 1962 yılında yayınlanan İlkokul Programı Taslağında amacına uygun olarak tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri "toplum ve ülke incelemeleri" olarak birleştirilmiştir (Yılar ve Tomar, 2019; Şensoy, 2014). 1968 yılına gelindiğinde ise toplum ve ülke incelemeleri dersinin adı sosyal bilgiler olarak değiştirilmiştir. 1962 yılında 4. sınıflar 6 saat, 5. sınıflar ise 5 saat bu dersleri alırken 1968 yılında yapılan düzenleme ile 4 ve 5. sınıflar 5'er saat bu dersi almışlardır.

Sosyal bilgiler dersi 1970-1971 Eğitim-Öğretim yılında deneme amaçlı ortaokullardaki programlara dâhil olmuştur (Turan, Sünbül ve Akdağ, 2014). 1973 yılına gelindiğinde ise ilkokulların yanı sıra tüm ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. Bu dönemde eğitim ünitelerin ayrı ayrı yapılandırılmasından kaynaklı olarak tek disiplinli yaklaşım yöntemi uygulanmıştır. Ortaokullarda 1985 yılından itibaren sosyal bilgiler dersi milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgileri adı altında her biri ayrı bir ders olarak okutulmuştur. 1997-1998 Eğitim-Öğretim yıllarında zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. Bununla beraber 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda tekrar sosyal bilgiler adıyla okutulmaya başlanmıştır. Bu sınıflarda sosyal bilgiler dersi haftada 3'er saat olarak planlanmıştır. 1998 yılının programı ele alındığında bazı üniteler çok disiplinli yaklaşımla bazı üniteler de disiplinler arası yaklaşıma göre hazırlanmıştır (Dilek ve diğerleri, 2016; Polat, 2018). Tek disiplinli anlayıştan vazgeçilmiştir.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 12.07.2004 tarih ve 118 sayılı karar ile İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı yenilenmiştir. 30.06.2005 tarihinde de programın 188. Kararı yenilenmiştir (Turan, Sünbül, Akdağ, 2014). 2004'te

yenilenen karar 4 ve 5. sınıflar için, 2005’de yenilenen program ise 6 ve 7. sınıflar için geçerli olmuştur.

Hazırlanan programın yaklaşımına bakıldığında zaman bunun yapılandırmacı, oluşturmacı ve inşacı şekil aldığı görülmektedir. Yapılandırmacı yaklaşım, bilginin doğasına ilişkin olan felsefi bir bilgi kuramıdır. Bu yaklaşım bilginin zihinde yapılandırılmasına olanak sağlar. Oluşturmacılık, bilginin eğitim ve öğrenme bağlamı dikkate alınarak terim olarak oluşturmaya denir. Sonuç olarak öğrencinin nasıl öğrendiğini açıklamaktadır (Savaş, 2007; Fer ve Cırık, 2007).

Yeni yapılan sosyal bilgiler programında göre 6. Sınıflar haftada 3 saat 7. Sınıflar ise haftada 4 saat alacak şekilde plan yapılmıştır. İnsan hakları ve vatandaşlık dersleri ise çocuk okula başladığı zaman ara disiplin olarak düşünülmüş ve derslerin kazanımları ile ilişkilendirilmiştir. İnsan hakları ve vatandaşlık programına duyarlı bir ilköğretim programı hazırlanmıştır (MEB, 2005).

2004 yılında yeni yapılan program pilot bölgelerde uygulanmış olup 2005 yılında ise tüm okullarda aşamalı bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. 2007-2008 yılına gelindiğinde ise ülke genelinde tüm ilköğretim okullarında uygulanmıştır. 2005 yılında yapılan öğretim programının temel yaklaşımı, öğrenciyi gerekli beceri, kavram ve değerlerle yetiştirmek, öğrencinin bilgiyi üretebilmesi ve ürettiği bilgiyi kullanmasını sağlayarak etkili bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak yetiştirmektir (Ata, 2007).

2012 yılına gelindiğinde ülkemizdeki eğitim sistemi 12 yıla çıkarılmıştır. Bu sisteme 4+4+4 denilmiştir. Daha önce 5+3 yıl olan sisteme liseler de zorunlu hale getirilmiştir. Aynı zamanda ilkokul 5 yıldan 4 yıla düşürülmüş ortaokul ise 3 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi olarak gelişmiş ülkelerdeki eğitim sürelerinin 11-12 olması ve bizim ülkemizde ise yetişkin eğitimli kişilerimizin eğitim süresinin 6-7 yıl olması gösterilmiştir (Sever ve diğerleri, 2015).

12 yıllık zorunlu eğitimle birlikte sosyal bilgiler dersinin işleniş noktasında şöyle değişiklikler olmuştur. 2012 öncesinde 2 farklı öğretim planı hazırlanmıştır. Bunlar 4-5.sınıflar ve 6-7. Sınıflar için iki ayrı plan olarak hazırlanmıştı. 2012 sonrası

için dersler mevcut programlara göre devam etmiştir. Buradan hareketle Sosyal bilgiler dersi için şunu söyleyebiliriz; önceki eğitim planında 5. Sınıfları sınıf öğretmenleri okutuyorken yeni programda bu dersleri branş öğretmenlerin okutması uygun bulunmuştur.

12 yıllık zorunlu eğitimle birlikte İlkokul 4. Sınıflarda sosyal bilgilerin disiplini altında olan insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersinin yer aldığını görüyoruz. Ortaokul kısmında haftalık olarak öğrencilere 6 saatlik seçmeli ders hakkı tanınmıştır. Bu dersler 6 farklı alanda tasarlanmıştır. Bu alanlar şöyledir; Din, Ahlak ve Değerler; Dil ve Anlatım; Yabancı Dil; Fen Bilimleri ve Matematik; Sanat ve Spor; Sosyal Bilimlerdir. Seçmeli derslerin müfredatı incelendiğinde burada yer alan konular alan dersleri içerisinde de bulunmaktadır ama seçmeli derslerde öğrencilerin ilgi duydukları alanda daha da bilgi sahibi olmaları hedeflenmiştir. Sosyal bilgiler dersi ile alakalı seçmeli derslere baktığımızda halk kültürü, medya okuryazarlığı, hukuk ve adalet ve düşünme eğitimi olduğunu görürüz. Yapılan değişikliklerden sonra sosyal bilgiler dersi ve programı bu şekilde oluşturulmuştur.

2012 yılında MEB tarafından yapılan açıklamada program değişikliği vurgusu yapılmıştır. MEB tarafından zaman zaman Sosyal Bilgiler Öğretim Programında güncellemeler yapılmaktadır (Sever ve diğerleri, 2015). Uluslar arası yarışma sonuçları ,eğitim çevreleri tarafından iletilen öğretim programının uygulanması ile ilgili dönütler, eğitim şuarası kararları, zümre toplantı tutanakları, ülkenin yenilenen eğitim vizyonu gibi etmenler 2017 ve 2018 yıllarında sosyal bilgiler öğretim programında tekrar değişiklikler yapılmasını gerekli kılmıştır. 2017'de hazırlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programında genel amaç, beceri ve değer boyutunda değişiklikler yapılmıştır. 2005 öğretim programında 17 genel amaç 2017 öğretim programında 18'e çıkarılmıştır. Ayrıca 2005 yılındaki öğretim programda 15 olan temel beceriler 2017 öğretim programında 26'ya çıkarılmıştır. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki 20 değerden 16'sı alınarak 2017 öğretim programında 18 değer öğrencilere kazandırılması hedeflenmiştir. 2018'de yenilenen sosyal bilgiler öğretim programında ise temel beceriler "hukuk okuryazarlığı" becerisi de eklenerek 27 beceri belirlenmiştir. Yine 2017 ve 2018 yıllarında yapılan sosyal bilgiler programlarında ders saatlerinde değişiklik olmazken kazanım sayıları 2005'de ki programa göre baya düşürülmüştür.

2005'te uygulanan programda kazanım sayısı 180 iken 2017'de 134'e , 2018 öğretim programlarında ise 131'e düşürülmüştür.

2.3 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI

2.3.1. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

Ünlü filozof Hegel'in deyimiyle 'bir nehirde iki defa yıkanılmaz'. Bunun nedeni kendisine sorulduğu zaman açıklama gereği hissetmiş olmalı ki verdiği cevaba göre öncelikli olarak zamanın değişmiş olduğudur. Daha sonra kişinin kendisinin değişmesi, suyun akıp gitmesi ve sonucunda da aynı suya aynı kişi olarak ve aynı zamanda tekrardan giremeyeceğimizi anlatmaktadır (Weischedel, 2014). Felsefede bulunan bu yaklaşımdan yola çıkarak değişim kelimesi sürekli olarak var olmaktadır. Sadece sosyal bilgiler alanında değil hayatın hemen hemen her alanında insanlığın ortaya çıkışından beri birçok değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimlerin elbette ki birçok etkeni vardır. Burada önemli olan değişimlere verdiğimiz tepkilerdir. Bu değişimlerin sonucu olarak biz kendi alanımız olan sosyal bilgilere baktığımızda bu dersin amaç ve içeriğinin de değişimlere göre farklılaştığını görmekteyiz.

Yaptığımız bir işi 'neden/niçin' soruları karşısında değerlendirebiliriz. Çok eskilerden beri dile getirilen bu soruları sosyal bilgiler dersini niçin öğretmeliyize uyguladığımız zaman cevabını verebilmek için öncelikle çocukların ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını ve beklentilerini bilmeliyiz. Ancak bu beklenti ilgi ve ihtiyaçlar çağa göre değişim göstermektedir. Çağın gereklerine göre amaçlar tekrardan tespit edilmektedir (Sever ve diğerleri, 2015).

Sosyal bilgiler dersinin dünyada ve Türkiye'deki işleniş amaçlarına baktığımızda bu dersin genel olarak amacı öğrencinin sosyal hayata uyum sağlaması, kişinin etkin olması ve üretken yapıda olan vatandaşlar yetişmesine olanak sağlaması olduğu görülmüştür. Öğrenci hem içinde doğup büyüdüğü topluma ayak uyduracak hem de dünyada var olan evrensel değerlere uyum sağlayacaktır. Bir toplumun yaşayışı, kültürü, ilişkileri, dünya konjonktüründeki yeri ve diğer toplumlarla bağlantıları gibi bilgilerin büyük kısmı sosyal bilgiler alanının konularını oluşturur. Bunun yanında

merkezinde insan olan tarih, coğrafya, psikoloji, hukuk, sosyoloji, antropoloji gibi sosyal bilimler çatısı altında yer alan disiplinlerin bilgileri de 4, 5, 6 ve 7. sınıf seviyesindeki öğrencilerin anlayacağı somut bilgiler haline öğrencilere sunulmaktadır (Dilek ve diğerleri, 2016; Sever ve diğerleri, 2015).

Sosyal bilgiler öğretiminin ulusal amaçları, ülkelerin eğitim politikalarını belirleyen ilkeler ve amaçlara göre oluşturulmaktadır (Öztürk, 2007). Eğitim politikalarımızdaki amaçlar ve ilkeler Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilmiştir. Türk Milli Eğitim Sisteminin genel çerçevesini çizen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda genel amaçlar şöyle belirtilmiştir;

Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekân algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,
16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,
18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varmasıdır.(MEB, 2005a; MEB, 2005b; MEB 2018)

Burada bahsi geçen 18 maddenin genel amacına bakıldığında, vatanını, milletini ve bayrağını seven, millî değerleri benimsemiş ve sorumluluklarının farkında olan millî vatandaş yetiştirmek amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu vatandaşların dünyadaki gelişmeleri takip etmeleri, demokrasi ve insan hakları gibi değerleri de özümsemiş

bireyler olmaları istenmektedir. İnsan hayatını ilgilendiren bütün alanlarda bu dersle birlikte çeşitli bilgi beceri ve değerleri kazandırarak çocukların çok yönlü gelişmelerine destek vermek ana hedeftir (Yılar ve Tomal, 2019). Buraya kadar olan kısımda Sosyal Bilgiler dersinin ülkemizdeki amaçlarından bahsedilmiştir. Bu kısımdan sonra ise Sosyal Bilgiler dersinin öğretim vizyonu üzerinde kısaca durulacaktır.

2.3.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Vizyonu

2005 yılında yapılan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki değişiklik ile davranışçı yaklaşımdan uzaklaşmıştır. Bunun yerine ilk olarak öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Buna göre bilginin taşıdığı olduğu değer ve bireyin deneyimlerine önem vererek hayata etkin olarak katılmasını, kararlarını doğru bir şekilde vermesini, sorunlarının çözümünde ona yardımcı olacak ve kişiyi geliştirmesi beklenen bir anlayış hâkim olmuştur (Yılar ve Tomal, 2019). Yapılan bu değişiklikle birlikte Sosyal Bilgiler programının yapısından kazanımlarına, öğretme durumlarından ölçme değerlendirmeye kadar birçok başlığın etkilenmesine ve değişimine neden olmuştur. Burada meydana gelen değişiklikleri de tezimizin bütünlüğünü aştığı için ele alınmayacaktır.

Sosyal Bilgiler programının vizyonu MEB 2005a ve MEB 2005b öğretim programında şu şekilde ifade edilmiştir;

“21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir.”(MEB, 2005a; MEB, 2005b)

Bu vizyon ile birlikte ders saatleri de 4-5-6 ve 7. Sınıflarda 36 haftalık ve 3'er ders saati olacak şekilde planlanmıştır.

2.4 OKUL DIŞI ÖĞRENME

Yabancı literatür de outdoor education, out of school education, out of class education kavramları Türkçede okul dışı öğretim veya sınıf dışı eğitim olarak kullanılmaktadır (Tüfekçi, 2021). Okul dışı öğrenme ortamlarını bilmek için önce okulun tanımını nedir sorusuna cevap bulmak gerekli olacaktır. Okul;

“İyi yetişmiş başarılı öğretmenlere sahip, iç ve dış fiziki özellikleriyle öğrenmeye uygun imkânlar sunan ve eğitim- öğretim faaliyetini dört duvar arasına sıkıştırmamak için çevre ve sosyokültürel ortamları tüm imkânlarıyla kullanarak aile ile işbirliği sağlayan kurumdur” (Oktay, 2011).

Okul dışı öğrenme, okul binası dışındaki alan, kurum ve kaynakları kapsayan, eğitim öğretim süreci içerisinde öğretim programlarını kapsayan, planlı programlı öğrenme yaşantıları içeren ve öğrencilere bireysel deneyimler sunan, öğretmen öğrenci arası hiyerarşiyi kaldıran öğrenme türü olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Bireyler günümüzde, bilgiye ulaşmaktan ziyade bilgiyi kullanmayı ve bu süreçte çevrenin getirmiş olduğu etkenlerle de mücadele etmeyi bilmek zorundadırlar. Devletin, toplumun ve zamanın gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlere sahip olan bir birey yetiştirmeyi eğitim ve öğretim kurumları olan okullar üstlenmektedir (Malkoç, 2014). Bu süreçte bilgi, beceri ve kişilerden beklenen davranışların değişmesi neticesinde bireyleri yetiştiren ortamlarında, değişimini beraberinde getirmektedir (Topçu, 2017).

2018’de yapılan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda belirlenen hedeflere göre, bireyler okul dışında hayatla bütünleşmeli, günlük hayatta kullanılacak bilgi ve beceriye sahip olmalı, doğa ve çevre bilinci kazanmış olmalıdır (MEB, 2018). Konuları itibariyle hem günlük yaşam ile hem de toplumla iç içe olan sosyal bilgiler dersinin etkili olabilmesi için şartlardan bir tanesi öğretimin okulun dışına taşması ve konu ve alanların birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Ancak bu sayede Sosyal Bilgiler dersi hedeflerine ulaşabilir (Şimşek ve Kaymakçı, 2015). Yukarıda 2004 yılında eğitim sistemimizin paradigma değişikliğine uğradığını ve davranışçı yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşımına geçildiği üzerinde durulmuştur. Bu nedenle öğrenci pasif bir şekilde öğrenme, öğretmen merkezli öğrenme yerine bilginin doğası içinde

yorumlanması ve öğrenilmesi tercih edilmiştir. Bu bağlamda bakıldığında öğrenme ortamının önemi öne çıkmakta ve duruma göre ya gerçek ortamlarda öğrenmenin gerçekleşmesi ya da sınıfın gerçek ortamlara dönüştürülmesi istenmektedir (Seyhan, 2020).

2.4.1. Okul Dışı Öğrenmenin Tarihi

Okul dışı öğrenimin tarihi Antik Çağa dayanmaktadır. Sokrates, Platon ve Cicero okul dışı öğrenim yoluyla eğitim veren kişiler olmuştur (Tüfekçi, 2021). Locke, Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Froebel ve Dewey gibi düşünürler modern eğitim sisteminin kurucuları olarak kabul edilmişlerdir. Bu kişiler aynı zamanda okul dışı öğrenim konusunda da çalışmalar yapmışlardır. Bu bağlamda okul dışı öğrenimin gelişmesinde önemli derecede katkıları olmuştur (Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013). Bu bilgiler ışığında konuya bakıldığında okul dışı öğrenimin 19.YY'ın sonlarına ve 20.YY'ın başlarında gelişim gösterdiği görülmektedir. Ancak okul dışı öğrenim ile ilgili uygulamalar özellikle sözlü tarih noktasında yazı öncesi dönemlere kadar uzayıp gitmektedir (Safran, 2011).

Okul dışı öğrenme hakkında yapılmış literatür taramaları sonucu bu eğitimin Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretim programlarına alınıp, uygulamaya konulduğu ortaya çıkmaktadır. Okul dışı öğrenmeye yönelik ilk uygulamalar Broadoaks okullarında başlamış ve bu okulu kuran kişilerin benimsedikleri ilke şöyledir; “Doğayı araştırma alanı, laboratuvar olarak düşünüp, eğitim sistemine dâhil etmek gerekmektedir.” 1912 yılında Kaliforniya eğitim programında değişiklikler sonucu okul dışı öğrenme program kapsamına alınmıştır. Bundan sonra okul dışı öğrenme okul programlarında düzenli olarak kendine yer bulmuştur. Broadoaks Okul'larında yapılan bu uygulama bir ilktir ve bu konuda bir başlangıç noktasını oluşturmaktadır (Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013). Okul dışı öğrenme uygulamasında ilk olarak okul bahçeleri kullanılır olmuştur. Bu uygulamalarda sınıf disiplininin ve düzeninden taviz verilmemiştir. Bu esnada çeşitli şekillerde güvenlik sorunlarıyla karşılaşmamak adına bir takım kurallar oluşturulmuş ve oluşturulan bu kurallara uymada ve uygulamada çeşitli öneriler sunulmuştur (Ceylan, 2021). Bu tür ilk uygulamalara örnek olarak İngiltere’de Güney Londra Kızlar Okulu’nda görevli olan öğretmen Dr. Lilian Clarke

görev yaptığı dönemde (1896-1926) çeşitli kurallar geliştirmiştir (Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Okul dışı öğrenmede bazı spor merkezleri spor alanında çeşitli etkinlikler gerçekleştirmek için girişimlerde bulunmuşlardır. Bunların başında Appalachian Dağ Kulübü ve Sieera Kulüp gelmektedir. Burada yer alan temel amaç ise bireylerin sağduyulu, doğaya saygılı ve çevre bilincine önem vermeleridir. Aynı zamanda bu tarz kulüplerde olan öğrencilerin sporun çeşitli alanlarıyla ilgilenmeleri sonucu kendilerini geliştirmeleri ve kişisel becerilerini ortaya koymalarına imkân tanımaktır. Bu sebepten ötürü okul dışı öğrenmede faaliyet gösteren spor merkezleri gelişerek ve sayıları artarak devam etmiştir (Ceylan, 2021).

Okul dışı öğrenme alanında 1926'dan sonra radikal kararlar vererek “okulsuz toplum” çıkışı yapan İvan Illich olmuştur. Ona göre okullara yapılan yatırımların işe yaramamasının sebebi, eğitsel sorunların okul içi önlemlerle düzelebileceğinin sanılmasıdır. Yine Illich okulların ezberci sistemle eğitime ayrılan kaynakları kuruttuğunu düşünmektedir. Illich bu düşünceleriyle okulun, eğitim-öğretim alınacak tek yer olarak görülmesine karşı çıkmıştır (Şimşek ve Kaymakçı, 2015)

Tüm bu gelişmelerle birlikte 2. Dünya Savaşı zamanında ve onu takip eden yıllarda okul dışı öğrenme çeşitli gelişmelere ve düzenlemelere uğramıştır. Özellikle bu süreçte Alman bilimci Kurt Mathias Robert Martin Hahn (1886-1974) okul dışı öğrenme noktasında önemli çalışmaları olmuş, bu eğitim sisteminin düzenlenmesinde ve şekil verilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir (Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013). Türkiye tarihine bakıldığında ise ilk olarak göçebe yaşam şekliyle birlikte avcılık ve savaş metotlarının geliştirilmesi okul dışı öğrenmenin görüldüğü alanlar olarak ele alınmıştır (Tüfekçi, 2021). Geçmişte insanlar yaşam şekillerini gelecek nesillere aktararak öğrenmeyi gerçekleştirmişlerdir. Çeşitli araç gereç yapımı ve bunun neticesinde gelişen usta-çırak ilişkileri özelinde mesleki eğitimleri gelişmiştir. İslam dininin alanını genişletmesine binaen Türklerin de İslam'la tanışması ile eğitim sisteminde ve mesleki gelişime bakışlarında çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. En başta gelen değişim ise medrese eğitimi olmuştur. Bu eğitim kurumunda planlı ve sistemli bir eğitim benimsenmiştir. Medrese zamanla örgün bir eğitim kurumu haline

gelen bir okul halini almıştır (Akyüz, 2015). Okul dışı öğrenmeden faydalanarak mesleki eğitimlerde öğrenci hem öğrenimini tamamlamış hem de öğrendiklerini uygulamaya dökmüştür.

Okul dışı öğrenmenin en güzel örneklerinden biri de Ahilik Teşkilatıdır. Bu teşkilatın kuruluşu 12.yy.a denk gelmektedir. Bu teşkilat okul dışı eğitim veren bir kurum hüviyetini kazanmıştır. Ahilik Teşkilatında usta-çırak ilişkisi ön planda olup öğrenimde elde ettiği bilgi ve becerileri hayata uygulaması şeklinde gerçekleşmektedir (Şimşek, 2002).

Bu bilgilerin eşliğinde ülkemizde 20.yy.da okul dışı öğrenme, batının etkisiyle birlikte Türk eğitim tarihi sisteminde uygulanmaya başlanmıştır. 1913'te Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı'nda yer alan programda eğitimcilere, öğrencileri Osmanlı'nın eserlerini gezmeye götürmeleri tavsiye edilmektedir (Safran, 1999-2000). Osmanlı'nın son dönemleri ve cumhuriyetin ilk döneminde özellikle köy öğretmeni yetiştirme projesi kapsamında okul dışı öğrenme uygulamalarının önemli hale geldiği gözlemlenmektedir. Ayrıca İhsan Şef'in müze dersleri, Muallim Cevdet'in yerel tarih çalışmaları, Esat Şerafettin'in Darülfünun'da açtığı botanik bahçesi, Ethem Nejat'ın ağaç bayramı etkinlikleri, Fuat Baymur ve Çağatay Uluçağ gibi eğitimcilerin çalışmaları ülkemizde okul dışı uygulamalarının gelişmesinin önünü açmıştır. Bu süreçte köy enstitülerinin de etkili olduğu yönü unutmamakta fayda vardır (Okur, Berberoğlu ve Uygun, 2013; Işık, 2010; Safran ve Ata, 1998; Tüfekçi, 2021). Okul dışı öğrenmenin gelişim süreçlerine baktığımızda uygulamaya geçiş sürecinde bir takım problemler yaşanmıştır ve hala da başkaca problemler yaşanmaya da devam etmektedir. Ancak okul dışı öğrenme programı ortaya çıktığı zaman üzerinden fazla bir zaman geçmeden ülkemizde de uygulanmaya koyulduğu görülmektedir.

2.4.2. Okul Dışı Öğrenmenin Amaçları

Yapılan araştırmalar bize göstermektedir ki okul dışı öğrenim ve eğitimin gerekliliği çok önemlidir. Sosyal bilgiler dersinde sınıf içerisinde veya okul içerisinde kazandırılmayan birçok bilgi, beceri ve değerler okul dışı öğrenimle birlikte önemli derecede kazandırılmaktadır. Okul dışı öğrenme ile öğrenciler aynı zamanda disiplinler

arası bakış elde etmektedirler. Fizik, kimya, biyoloji, tarih, coğrafya gibi birçok ders ile sosyal bilgiler dersi harmanlanmış olur. Öğrenci okul dışı öğrenimle, geçmiş ve bugünle arasında bir bağlantı kurar, değişimi, farklılığı fark eder, kanıt temelli çıkarımda bulunabilir, becerileni geliştirir (Ata, 2006; Demircioğlu, 2007; Uğurlu ve Aladağ, 2015). Okul dışı öğrenmenin faydalarından biri de öğrenciler sınıfının dışındadır, aktif bir şekilde çalışır ve bu sayede etkin ve kalıcı bir öğrenme gerçekleşmiş olur. Etkili ve eğlenceli bir süreç geçiren öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri de gelişmiş olur. Öğrencilere zengin ve yeni öğrenme süreçleri, deneyimleri kazandırılabilir. Bu süreçte öğrencilerin derse ilgi ve alakalarının, keşfetme arzularının artacağı ve ders başarılarının da olumlu yönde etkileneceği gözlemlenebilir. Okul dışı öğrenme sadece okul hayatında kalmaz, okuldan sonraki gelişimi için ilerideki öğrenme biçimleri için etkili olur (Seyhan, 2020).

Yapılandırılmış gruplar ve etkinlikler meydana getirildiği zaman öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artması ve öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin de bu şartlarını aşmalarına yardımcı olabilir. Öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişmelerine katkı sağlar aynı zamanda yeni beceriler kazanmalarına da olanak sağlar. Okul dışı öğrenme ile öğrenci gerçek dünyayı tanır, onu gözlemler ve öğrendiklerini uygulamaya koyar. Kavramları kolaylıkla geliştirebilir, becerileri kazanmaları da kolaylaşır. Okul dışı öğrenmede öğrenciler yakınlık hisseder, ilk elden gözlem, bağımsız araştırma yapabilme imkânı olduğu gibi veri analizi ve problem çözme gibi gerçeklikleri tanır. Sorunlarla başa çıkmak için ellerine fırsat verilir. Bunların yanında öğrencilerin toplumla buluşması ve iletişim becerilerinin gelişmesine de katkı sağlar (Seyhan, 2020).

Öğrencilerin sorumluluk bilincini artırarak faydalı işler yapmaları için onların cesaretlenmelerini ve duygusal olarak desteklenmeleri sağlanmış olur. Öğrencilerin standartlar ve değerler geliştirmelerine ve bu değerlere uymalarına da katkı sağlamış olur. Aynı zamanda okul dışı uygulamalar ile öğrencilerin bilgiyi toplama ve onu işleme, tartışma imkânı kazanmış olur, demokratik süreçlere katılması ve kendi kararlarını verebilmeleri sağlanır. Okul dışı öğrenme hakkında burada aktarılan bilgilerden bağımsız olarak Seyhan bizlere şu bilgileri de aktarmaktadır;

Okul dışı öğrenme ortamlarında öğrenme faaliyetlerine katılan öğrenciler birer sosyal bilimci gibi tarihsel argümanlar geliştirebilir. Ayrıca bu öğrencilerin elde ettiği somut ve ilk elden kanıtlar çerçevesinde yaptıkları analizlerle, tarihsel düşünme becerileri gelişir. Öğrencilere yaşadıkları şehrin kültürel ve tarihi özelliklerini keşfetmeleri için, grup çalışmaları ile okul dışı öğrenme ortamları etkili hale getirilebilir. Öğrenciler, işbirlikçi öğrenme imkanı sunan grup çalışmalarıyla, yaparak yaşayarak öğrenme yaşantıları kazanır. Arazi çalışması, doğa eğitimi gibi çalışmalar yapan öğrenciler çevresindeki sorunları daha kolay algılayabilir, analiz edebilir ve bu sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilir. Bir çok tarihi olay mekandan bağımsız olmadığı için mekanın coğrafi yapısının öğrenilmesi mekanın geçmişini de doğru algılamamızı sağlar. Bir yerin doğal ve beşerî özellikleri, ekonomik potansiyeli, iklim özellikleri, öğrencilere okul dışı öğrenme ile daha kolay kavratılır. Bir bölgenin nüfus özellikleri ile o bölgeye sunulan hizmet ilişkisi tespit edilir. Öğrencilerin dikkati dış dünyadaki olay ve varlıklara yönlendirilebilmek için planlı ve amaçları belirlenmiş, okul dışı eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Böylece öğrencilerin kendi çevreleri ile ülkesini ve dünyayı tanımalarına olanak sağlanır. Küçük yaşlarda bireylerde doğa koruma ve doğa bilinci geliştirmek için de yine doğayla iletişim ve doğayı anlama etkinlikleri düzenlenebilir. (Seyhan, 2020).

Yukarıda aktardığımız bilgiler eşliğinde okul dışı öğrenmenin temel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Tokcan, 2015);

- Okul dışı öğretim okul binası dışındaki kişi, alan, kurum ve kaynakları kapsar.
- Okul dışı öğretimin eğitim-öğretim süreci içerisinde öğretim programı kazanımları doğrultusunda yapılması esastır.
- Okul dışı öğretim insanla doğal ortam arasındaki etkileşimi konu edinir.
- Okul dışı öğretimin planlı ve programlı öğrenme yaşantılarını içermesi gerekir.
- Okul dışı öğretim öğrencilerin bireysel deneyimlerine dayanır.

- Okul dışı öğretim öğrencinin birden fazla duyu organının kullanılabilmesini içerir.
- Okul dışı öğretim öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini içerir.
- Okul dışı öğretimde öğrenciler etkinliklere doğrudan katılmalarına dayanır. Okul dışı öğretimde öğretmen-öğrenci ilişkisi hiyerarşik değildir.
- Okul dışı öğretimde öğrenmeler nesneler veya olaylar arasındaki ilişkilerin tanımlanmasıyla gerçekleşir.
- Okul dışı öğretimde öğrenme etkinliklerin ilginç ve eğlenceli olması gereği öğrencilerde merak ve heyecan uyandırır.

2.4.3. Okul Dışı Öğrenmenin Felsefi Temelleri

Okul dışı öğrenme aslında insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar kendi bilgi birikimlerini gelecek nesillere aktarmanın her zaman bir yolunu bulmuşlardır. Nitekim yukarıda da bahsettiğimiz gibi hayatın devamı için öğrenile gelen bu bilgi birikim ve beceriler çeşitli zaman ve mekânlarda gelecek kuşaklara taşınmıştır. İşin gerekliliği hususunda insanlar titiz davranmışlardır.

Okul dışı öğrenmenin felsefi boyutlarına baktığımız zaman karşımıza çıkan okullardan birisi Epiküros Okulu'dur. Bu okul Antik Yunan döneminin Helenizm zamanında açılmıştır. Bu okulun eğitim anlayışı dersin sınıflarda değil de okulun bahçesinde yapılmasıydı. Gerekçe ise öğrencilerin keşif ve gözlem yoluyla sonuca ulaşmak olmasıydı. Derslerin bahçede yapılması hasebiyle bu okula 'bahçe filozofları' da denilmiştir (Aytaç, 1980).

17. yy. ve devamında yaşamış düşünürler okul dışı öğrenme konusunda çeşitli fikirler ortaya atmışlardır. Mesela Comenius (1670); kitaplara "ölü kaynaklar" nitelemesi yaparak öğrencinin canlı kitaplarla yani çevreyle yüzleşmesini arzu etmektedir. Locke (1704) uygulamaya konulan bilginin kişinin vücudu ve ruhu olgunlaştırdığını savunmuştur. Rousseau (1778) çocukları kalıp hazır bilgilerle

doldurmak yerine kişinin kendi tecrübelerinden elde ettiği bilgiyle öğrenmesini öne sürmüştür. Pestalozzi (1827) çocukların merak ve keşfetme duygularını etkin olarak kullanarak, bilgiyi kırlarda öğrenmeleri gerektiğini savunmuştur. Fröbel (1852) bireylerin çevresindeki varlıkları tecrübe ederek onlara dokunarak ve onları kullanarak tanımlarına olanak verilmesini, Dewey (1952) ise yaparak yaşayarak öğrenmenin önemini belirtmiştir (Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Giambattista Vico'ya (1744) göre kişinin anladıkları kendi kendine yapılandırdıklarıdır ve bir şeyi bilmiş olmak için onu açıklayabilmek gerekmektedir. I.Kant (1804) ise insanın bilgiyi almada pasif olamayacağını dile getirerek Giambattista Vico'nun fikirlerine destek vermiş aynı zamanda bu fikirlerin daha da gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır (Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Özellikle Dewey öğrencilerin gerçek yaşamdan kopararak, okul ortamında toplum hayatına adapte olamayacağını belirtmiştir. Ona göre çocukların bir harici bellek doldurulur gibi hazır bilgiyi depoladıkları eğitimin yanlış olduğunu ileri sürer. Eğitimin yarış atı olarak algılandığı, öğrencilerin bencillığe itilmesi, onların dar sınırlarda etkin olarak değil de edilgen olarak gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin ihtiyaç ve tabiatına uygun olmadığını savunmuştur. Dewey'in önerisine göre sınıf içi eğitim yerine yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak eğitimin merkezinde öğrencinin olduğu kabul edilmelidir. Böylece eğitim öğretimin tüm bileşenleri, öğrenciye göre organize edilmelidir. Okulun çevresinde laboratuvar, tarla, orman, büyük bahçeler olmalıdır. Adı geçen bu yerlere gezi, seyahat ve eğlence amaçlı etkinlikler planlanmalıdır. Eğitim bu şekilde düzenlenmelidir. (Kanad,1954:akt,Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Dewey'in görüşlerinden devam edecek olursak eğer, bir çocuk bilgiyi hayatında nerede ve niçin kullanacağını bilmelidir. Öğrenci en başta kendini bilgiye muhtaç hissetmelidir. Örneğin kişi sayı kavramını öğrenmek için bu bilginin hayatının ilerleyen süreçlerinde ihtiyacı olduğunu hissetmelidir. Bu tez şu şekilde desteklenebilir; daha önceki insanlar bilgiyi üretirken ihtiyaçtan dolayı buluşlar yapmışlar, kalıcı gelişmeler yaşamışlardır. Öğrencinin öğrendiği bilgiyi ihtiyaç olarak hissetmesi için de gerçek yaşamla yüzleşmesi gerekir. Örnek durumlarla karşılaşmalı ve bu bilgiyi bilmediğinde

ise karşılaşılabileceği sorunlarla yüzleşmelidir (Şimşek, Kaymakçı, 2015). 2005 sosyal bilgiler programında daha çok ağırlık verilmeye başlanan yapılandırmacı eğitim yaklaşımı, bilginin doğası ve doğasıyla öğrenmesini esas almaktadır. Burada karşımıza çıkan yapılandırmacı yaklaşım önemlidir. Bu konu ileriki başlıkta ele alınacaktır.

Birçok filozof ve düşünür de bu fikirleri destekleyen çalışmaları devam ettirmişlerdir. Ancak yapılandırmacı anlayışın günümüzdeki durumuna kavuşmasında J. Piaget (1980) ve J.Dewey'in önemli derecede katkıları vardır. Yapılandırmacı yaklaşım öğretmen merkezli, bilginin aktarılmasına, ders kitaplarına bağımlı, öğrenciyi sınıfta edilgen ve pasif bırakan bilginin olduğu gibi ezberlenmesine karşı olduğu için Okul dışı öğrenmeyi en iyi destekleyen kuramdır denilebilir (Şimşek, Kaymakçı, 2015).

Okul dışı öğrenme anlayışı birçok aşamalar ve farklılıklar göstererek günümüze kadar gelmiştir. Bu sistemde yaparak, yaşayarak uygulayarak öğrenmek ön plandadır. Okul dışı öğrenmenin temelinde doğaya yönelmek ve orada araştırma inceleme yapmak vardır. Bu nedenle UNESCO doğanın tahrip olmasından dolayı 1972 yılında Birleşmiş Milletler'de 'Çevre Konferansı' organize etmiştir. Bu konferansta çevre eğitiminin ne olduğu, doğanın önemi ve onun korunması gerektiği ifade edilmiş, bu durumlara dikkat edilmediği durumlarda meydana gelebilecek sorunlar ele alınmıştır. Buna ilave olarak 1977 yılında Tiflis Konferansı yapılmış, bu konferansta okulların tüm kademelerindeki çocukların, çevre eğitimi almaları fikri öne sürülmüş ve böylece çevre konusunda hassas bireylerin yetişeceğine dair fikirler beyan edilmiştir (Ceylan, 2021).

Buraya kadar verdiğimiz bilgilere bakıldığında okul dışı öğrenme tüm zamanlarda görülmüş olsa da özellikle Antik Çağ'da Epiküros Okulları döneminde net bir şekilde ortaya çıkmış daha sonraki zamanlarda ise 17-18. yy.lardan sonra gelişimini sürdürmüştür. Günümüzde de halen felsefi arka plan çalışmaları devam etmektedir.

2.5 SOSYAL BİLGİLER DERSİ VE OKUL DIŞI ÖĞRENME

2005 yılında yapılan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının temel yaklaşımlarından biri, öğrencinin bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli becerileri, kavram ve değerleri kendinde nitelikli bir hale getirerek etkin bir Türkiye Cumhuriyeti

vatandaşı yetiştirmektir. Buna göre öğretim işi sadece sınıf bünyesinde yapılan faaliyetlerle sınırlandırılmamalıdır. Elbette ki okul eğitim-öğretim için gereklidir. Ancak şöyle de bir durum söz konusudur ki öğrenme sadece sınıflarda meydana gelmemektedir, öğrenmenin gerçekleştiği yegâne mekânlar değildir. Sınıfın dışında oldukça zengin ve geniş bir öğrenme ortamı imkânı olan çevreler vardır (Karakaş ve Şahin, 2017; Çetin, 2021).

2018 Programın içeriğinde teorik eğitimden çok etkinlik özelinde içerikler hazırlanmıştır. Eğitim, pasif olarak aktarılmasından ziyade uygulamaya dönük olarak ele alınması ve aktif katılım ilkesi ile birlikte okul dışı öğrenme ile desteklenmiştir. Eğitim sadece derslerle sınırlı kalmayıp ders dışında da yaparak ve yaşayarak öğrenilebilecek aynı zamanda birçok eğitsel etkinliklerde yapılabilecektir. Bu bağlamda olmak üzere öğrencinin konuşma, yazma, bilgi toplama, insan ilişkileri ve iletişim becerileri konusunda yol kat etmelerini sağladığı gibi milli ve ahlaki duygularının da gelişmelerine fayda sağlanmış olur. Öğrenciler toplumun etkin başarılı bir ferdi olabilmeleri için yapılan sosyal etkinliklere katılımlarının sağlanması önemlidir. Bu süreçte öğretmenler de öğrencilere destek olmalıdırlar (Deveci, 2005).

Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme ile birlikte öğrenci tarihsel mekanların içinde bulunmak suretiyle bizzat dönemin sosyo-politik ve sosyo-kültürel ortamını temaşa edecek ve dönemine göre empati geliştirecektir. Geçmiş ve günümüzle hatta gelecekle bir köprü oluşturabilme kabiliyetinde olacaktır. Değer yargılarını bu gözlemler yoluyla geliştirecektir. Öğrencinin kendine özgüveni gelecektir. Bu dersin amaçlarından biri de bireyin sorumluluk sahibi olması ve bireyi, demokratik becerileri yüksek bireyler olarak yetiştirmektir. Okul dışı öğrenme ile öğrenci, sivil toplum kuruluşlarında söz sahibi olabilir veya okul etkinlik programlarında bir belediye ziyareti esnasında hak ve adalet duygularını dile getirip, hür iradesini sergileyebilir (Öztürk, 2019).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlarda şöyle bir madde vardır;

“7. Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müzekentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.”

Bu maddeye göre sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme etkinlikleri olarak ortamlar ve teknikler çoktur. Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme bilginin birey için anlamlı ve bireyin bilgiyi hayatına uygulayabilir hale getirmesi esas alınarak eğitim ve öğretim benimsenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda bu derste bireysel ve toplumsal olarak bir takım becerilerin de kazandırılması amaçlanmıştır. Buna benzer birçok hedef ve amaç okul dışı öğrenme ile öğrenciye kazandırılmaktadır (Malkoç, 2014).

2.6 SOSYAL BİLGİLERDE ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI VE OKUL DIŞI ÖĞRENME

2.6.1. Yapılandırıcı Yaklaşım ve Okul Dışı Öğrenme

Yapılandırıcı yaklaşıma göre önemli olan bilgiyi öğretmek değildir. Önemli olan bilginin öğrenilmesidir. Öğrenme eylemi pasif bir süreçten çıkarılıp aktif olarak bir mana, anlam oluşturma sürecidir. Bu süreç bireyin kendisi tarafından meydana geldiği için bireysel bir eylemdir. Bu süreçte aynı zamanda kişi kavramsal olarak değişmeyi de yaşar. Çünkü öğrenme zihinsel süreçlerden geçmektedir. Öğrenme ile birlikte bireyde beklentiler oluşur ve bundan dolayı da öğrenme duyuşsaldır. Öğrenme temelde öğrenci merkezlidir (Özden, 2003). Öğrenme gerçekleştirilirken üründen çok öğrenmenin nasıl gerçekleştiği önem kazanmaktadır. Öğrenmenin gerçekleştiği ortamda tahmin, analiz, sentez gibi zihinsel süreçler önemlidir (Akınoğlu, 2004).

Öğrenci sınıf içinde ya da okul dışı öğrenmede bu kurama göre aktif olarak var olmaktadır. Öğrenci bu süreçte sorumluluk alır, karar verir ve bunların önemini kavrar. Öğrenci, öğrenme sürecinde geçmişten beri taşıdığı deneyimlerini ve bilgilerini, iletişim yoluyla paylaşır ve yeni bilgilerin ortaya çıkmasını sağlar. Bu yaklaşımda bilgiyi elde etmek bir sonuç olarak görülmemektedir. Bu yaklaşıma göre yeni bilgilerin oluşması için bir kaynak konumundadır. Bu nedenle bu tarz bir öğrenme yaklaşımının da sınıf ortamlarında uygulanamayacağı düşüncesi hâkimdir. Burada öğrenme hem bilişseldir

hem de sosyal bir süreçtir. Yapılandırıcı öğrenmenin meydana gelebilmesi için üç koşuldan söz edilir. Bu koşullar şöyle sıralanmıştır (Akınoğlu 2004);

- Çevreyle etkileşim halinde olarak anlam gerçekleştirilmedir.
- Öğrenmenin gerçekleşmesi için bilişsel çelişki olmalıdır.
- Sosyal iletişim ve bireysel anlamdan bilgi ortaya çıkar.

Akınoğlu, Yapılandırıcı Öğrenmenin Temel İlkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- Bilgi yansıtıcı, soyutlama süreciyle oluşur.
- Öğrenenler/ Bireyler kendi anlayışlarını oluşturur.
- Öğrenendeki bilişsel şemalar öğrenme sürecini kolaylaştırır.
- Öğrenendeki bilişsel yapılar ve şemalar sürekli bir gelişim süreci içerisinde.
- Öğrenme anıksal anlamaya bağlıdır.
- Öğrenme toplumsal etkileşimle desteklenir.
- Anlamlı öğrenme, gerçek öğrenme etkinlikleri sonucu gerçekleşir.

Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte öğrenciler öğrenme süreçleri boyunca sorumluluklar alır, problemler çözer, eleştiriler getirir ve düşünme tarzları çok gelişkindir. Okul dışı öğrenme ise bu amaçları geliştirmek için çok önemlidir. Okul dışı öğrenmeyle bireyler etkileşim içerisinde olarak doğrudan somut veriler ile yaşantılar sunar. Bireyler eğitimleri boyunca farklı bakış açıları kazanırlar (Malkoç 2014). Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte bireyler etkinliklerini yaparken hem öğretmen hem de sosyal çevreden geri dönüşler alabilir ve bu durum eğitim açısından önemlidir. Okul dışı öğrenme ile birlikte yapılandırıcı yaklaşımın bu özelliği net bir şekilde uyumludur ve örnek öğrenme yaklaşımıdır. Bireyin kazanımlara hakkıyla ulaşım ulaşmadığı konusunda okul dışı öğrenme ile birlikte hem eğitim sürecinde hem de eğitimin sonunda çoklu değerlendirme yöntemleriyle ölçülür. Ölçme ve değerlendirmeler yapılırken yapılandırıcı yaklaşımın kullandığı ölçme ve

değerlendirme modelleri de işe dâhil olmuştur. Birey okul dışı öğrenme ile hem kendini hem de akranlarını değerlendirmiş olmaktadır (Öztürk, 2019). Buraya kadar olan kısımda yapılandırmacı yaklaşım ve okul dışı öğrenme konusunun değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır. Bundan sonraki konu başlığımız araştırma inceleme, problem çözme ve probleme dayalı öğrenme yaklaşımları ve okul dışı öğrenme olacaktır.

2.6.2. Araştırma, İnceleme, Problem Çözme ve Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımları ve Okul Dışı Öğrenme

Araştırma ve inceleme yaklaşımını John Dewey geliştirmiştir. Ona göre okullar salt bilgi aktaran yerler olmamalıdır. Okul, öğrencinin hayatını devam ettirebilmesi için onun ihtiyaç duyduğu bilgileri düşünerek bulmalarına olanak sağlayan yerlerdir. Öğrenci bilgiye düşünerek ulaşır, bilgiyi üretir, elde ettiği bilgileri hayatın içerisinde farklı durumlara da uyarlayabilir olmalıdır. Bu öğrenme yaklaşımı öğrenci merkezlidir ve öğretmenin görevi öğrenciye rehberlik yapmaktır. Öğrenciye düşen görev ise araştırma ve inceleme yoluyla problemi çözme ve bilimsel bir düşünme alışkanlığı kazanmasıdır.

Problem çözme yaklaşımının temel özelliği hayatın içinden alınmış veya hayata uyarlanabilir olmasıdır. Temel prensip problemleri öğrencilerle buluşturarak onların gruplar halinde ve işbirliği ile bu problemleri incelemeye ve çözmeye çalıştıkları bir yaklaşımı hedef almaktır. Bu yaklaşımın temelinde bireyin kendisinin hayatın ilerleyen süreçlerinde karşılaştığı problemlere bir çözüm üretebilmesi yatmaktadır. Herhangi bir problemle karşı karşıya kalan bir öğrenci, problemi tanımlamak, gerekli kaynakları toplamak, hipotez geliştirmek ve tüm bunları uygulayabilmek için okul dışı öğrenme faaliyetlerinde bulunması gerekmektedir (Tokcan, 2015). Çocuklara sınıfın içerisinde bilgiyi aktarmak suretiyle herhangi bir problem çözme becerisini kazandırmak oldukça güçtür. Probleme dayalı öğrenme tamamen hayatın içerisinde bulunan olaylar ve yaşantılarla ilgilidir. Bu yaklaşımın temel hedeflerinden yine bir tanesi de bilginin teorik olarak iletilmesinden ziyade hayatın içinde olan ya da karşılına çıkabilmesi muhtemel olayları uygulama yoluyla yer vermesidir. Birey bu yaklaşımda olayların içerisinde yer alır ve tüm süreç boyunca etkin ve aktif rol üstlenir. Problemi çözüme kadar süreç devam eder (Öztürk, 2019). Çevre kirliliği ile ilgili çalışma yapmak ve

buna yönelik çözüm önerileri geliştirmek isteyen bir grup öğrencimiz olsun. Öncelikle mahallerinde, bu konuda bilgi toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemini kullanırlar ve çevre halkından bilgiler toplarlar. Bu bilgilerin kaydını tutabilirler. Ayrıca geliştirdikleri hipotezlerin doğruluğunu ispatlamak için yürüttükleri çalışmalarda, deney ve gözlem tekniğini kullanarak elde edilen bilgilerle raporlar tutarlar. Problem çözme yöntemi ile öğrenciler, okul dışı araştırma, kaynak tarama, keşfetme, bilgiyi kullanma, iletişim, işbirliği, sorumluluk alma, soru sorma, tartışma, gözlem, deney yapma gibi birçok beceriyi uygulayabilirler (Şimşek ve Kaymakçı, 2015). Araştırma, inceleme, problem çözme ve probleme dayalı yaklaşımlar ve okul dışı öğrenmeye açıklık getirdikten sonra bundan sonraki süreçte ise diğer bir alt başlık olan proje tabanlı öğrenme ve okul dışı öğrenme konusuna değinilecektir.

2.6.3. Proje Tabanlı Öğrenme ve Okul Dışı Öğrenme

Proje temelli öğrenme öğrenci merkezlidir, öğrenme sürecinde öğrenci kendisini sürece aktif olarak dâhil eder ve yaparak yaşayarak öğrenir. Proje tabanlı öğrenme çağdaş yaklaşımlardan biridir. Öğrenciler hayatlarının ilerleyen zamanlarında karşılaşılabilecekleri problemleri sorunları gerek sınıf olsun gerek diğer ortamlarda olsun diğer disiplinlerle bir alaka kurmak kaydıyla ve örnek olaylar üzerinden çözmeye çalışırlar (Tokcan, 2015). Bu öğrenme yönteminde öğrenen kişi sürecin başından sonuna kadar proje içinde yer almaktadır. Öğrenme olayı gerçekleştikten sonra ortaya bir ürün koyar ya da performans sergiler. Bu öğrenmede dikkat edilmesi gereken husus ele alınan örnek olay, öğrenen kişinin becerileri, ilgi, istek ve yetenekleri dikkate alınarak seçilmelidir. Öğrenen kişilerden becerilerinin üstünde bir ürün ortaya koymalarını beklemek hayalcilik olur ve öğrenen kişiyi zora sokar. Bunun neticesinde de ilgi, istek ve motivasyonda düşüşler gözlemlenebilir. Proje tabanlı öğrenme, bireysel farklılıkları da dikkate alarak yapılan bir yapılandırmacı yaklaşım olmakla birlikte destekli öğrenme yaklaşımıdır. Burada her bireye onların becerilerine göre ürün veya projelere yer verilebilir. Bu yaklaşım aynı zamanda grup çalışması olarak da yapılabilmektedir. Grup olarak gerçekleştirilen bu öğrenme yönteminde katılımcılarda grup bilinci ile hareket etme, yardımlaşma ve dayanışma duyguları ve sorumlulukların yerine getirilmesi gibi duyuşsal olan beceriler de gelişim göstermektedir (Öztürk, 2019).

Proje tabanlı öğrenmenin genel amaçları dikkate alındığında öğrenme ve öğretimin zenginleştirilmesini hedef alan bir öğrenme biçimi olduğu görülmektedir. Bu yaklaşıma göre öğrenenin, öğrenme süreci boyunca arzu ve isteği düşmeden azimli bir biçimde öğrenmeyi gerçekleştirmiş olmasıdır. Öğrenme kısır döngüden uzak olur. Proje tabanlı öğrenmenin en önemli özelliklerinden biri de öğrenme süreci okul dışına taşınmış olur ve bireyler daha özgür bir şekilde öğrenmeyi gerçekleştirirler. Bu sistem ise “Okul hayatın kendisi olmalı” düsturuyla bire bir örtüşmektedir (Tokcan, 2015).

Sosyal bilgiler dersi için okul dışı öğrenmede proje tabanlı öğrenme önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda dersin genel amaçlarına da uygun bir yöntem olacaktır. Sosyal bilgiler dersinin çok yönlü ve hayatın her yönüne hitap ettiği bilinmektedir. Bu ders, proje tabanlı öğrenme açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki ifadelerle bakıldığında zaman şu ayrıntılar dikkat çekmektedir.

“Öğretmen, okulun içindeki ve dışındaki olaylardan yararlanarak, öğrencileri sık sık gerçek hayat problemleri ve çelişkili durumlarla karşılaştırmalı ve karşılaştıkları sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşüncelerini sağlamalıdır... Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla, etkinlik merkezli, sosyal bilgiler açısından, bilgi beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır” (MEB, 2018)

Buradan da anlaşılacağı gibi bu derste okul dışı öğrenme olarak proje tabanlı öğrenme etkinlikleri dikkate alarak öğrenmenin gerçekleşmesi son derece kıymetli olacak ve öğrenen açısından olumlu katkılar sağlayacaktır (Kabapınar, 2015). Şimdi sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek okul dışı öğrenme ortamlarını inceleyelim.

2.7 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE OKUL DIŞI ÖĞRENME

Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme ortamları önemini günden güne artırmaktadır. Bunun nedenlerinden biri toplumun içerisinde yer alan hemen her alanda bilgi ve becerilerin bu dersin kapsamında olmasıdır. Bireyler sosyalleşmek kaydıyla hayatlarının ilerleyen süreçlerinde etkin bir şekilde yer alabilmeleri için okul dışı öğrenme ortamlarının önemi çoktur. Ayrıca birey okul dışı öğrenme ile birlikte çok yönlü olarak kişisel gelişimlerine önemli derecede katkı yapacaktır. Okul dışı öğrenme

olarak yerel tarih, sözlü tarih, müze eğitimi, doğa tarihi müzeleri, sanal müzeler, tarihi yerler, alan gezileri ve atölyeler öğrenciler üzerinde etkili bir rol oynamaktadır.

2.7.1. Okul Dışı Öğrenmede Yerel Tarih

Yerel tarih, belirli bir yerde yaşamış olan toplumun kökenlerini, geçmişten beri getirmiş olduğu yaşam şeklini, sosyo-kültürel ve ekonomik olarak gelişimini ve yaşadığı çevrenin geçmişini ele alan bir bilim dalıdır (Işık, 2002). Öğrenciye yerel tarih öğretilmesinin amaçlarından biri de geçmişten aktarılan kavramlarla birlikte öğrencinin sahip olduğu kavramları geçmiş ile bir bağlantı kurmada, onları algılama ve anlamada fayda sağlamış olmasıdır. Yerel tarihin derslere konu olması sosyal bilgiler dersinin ortaya çıkış amaçları doğrultusunda olduğu görülmektedir (Anahtarcıoğlu, 2019).

Sosyal bilgiler dersinde yer alan bazı konuların yerel tarihle bağlantılı olarak işlenmesi öğrencilerin toplum hayatıyla olan ilişkilerini güçlendirmektedir. Öğrenci sadece okulda değil okul dışında da birçok kişi ile de iletişime geçmekte ve sosyal yönü de artmaktadır. Şehir veya köy her nerede yaşıyor isek oradaki tarihi eserleri ve kurtuluş günlerinin kolaylıkla öğrencide bir karşılığının olması sağlanmış olur. Aynı zamanda yerel tarih her ülkenin gündeminde önemli bir konuma sahiptir (Anahtarcıoğlu, 2019; Uzunboylu ve Hürsen, 2011).

Okul Dışı Öğrenmede Sözlü Tarih ülkelerin geçmiş dönemlerinde önemli olaylara şahit olmuş kişilerden olay ve olgularla ilgili hatıralarını dinlemektir. Dinlenilecek kişilerin yakın çevreden olabileceği gibi araştırma sonucunda bulunması da muhtemeldir. Elbette sadece anlatıcı dinlenilerek bilgi elde edilmez. Aynı zamanda kişilerin anlattığı olay ve olgularla ilgili kapsamlı çıkarımlar da yapılır. Sözlü tarih yöntemiyle hem öğrenciler hem de yetişkin bireyler geçmişle alakalı eleştiride bulunabilir, empati kurabilir, karar verme ve sorumluluk duyguları gelişir, farklı bakış açılarını görür ve kendine edinim sağlar, duyarlılığı artar ve iletişim becerileri de gelişmiş olur (Thompson, 1999; Safran, 2011).

Sözlü tarih uygulamaları sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme yöntemi olarak son derece önemlidir. Sosyal bilgiler öğretim programında sözlü tarihe ayrı bir önem verilmiştir. Sözlü tarih çalışmaları, 2005 yılında hem de 2018 yılında yenilenen programda görülmektedir. Sözlü tarih uygulamaları yaparak yaşayarak öğrenme olan yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerine de uymaktadır. Aynı zamanda öğrencileri sürecin içerisine aktif olarak dâhil etmekte ve öğretimin etkili ve verimli hale gelmesine de fayda sağlamaktadır. Öğrencinin kendi zamanını anlamasını ve olaylara daha geniş bir pencereden bakabilmesini ve önceki kuşaklar hakkında bilgi sahibi olabilmeleri imkânını vermektedir (Kadirhan, 2022).

2.7.2. Okul Dışı Öğrenmede Müze Eğitimi

Müzeler, içerisinde bulunduğu toplumun kültür ve değerlerini yansıtır. Bununla birlikte geçmişten geleceğe bir ayna vazifesi de görmektedirler. Müze eğitimi ile insanlığın ortak mirası anılmaktadır. Müzeler her nerede bulunurlarsa bulunsunlar onunla herhangi bir şekilde temas halinde olan herkesin bu kültüre sahip çıkması gerekmektedir. Müzeler var olageldikleri zamandan beri insanlığın tarihine, kültürüne, düşünce dünyasına, estetik anlayışına, inanışlarına daha birçok olay ve olgusuna birer tanıklırlar. Genel olarak müzelere bakıldığında önceden yapılan programlar etrafından insanlarda beğeni oluşturmak, hem eğitmek hem de öğretmek, kişilerde bilgi ve bilme isteğini ortaya çıkarmak, geçmiş ve gelecek nesiller arasında bir köprü vazifesi görmek amacıyla bilimsel ve kültürel kuruluşlardır (Eşki, 2022).

Gelişen ve değişen dünyada eğitim-öğretim anlayışı da birçok aşamalardan geçmiştir. Günümüzde eğitim için kullandığımız yaklaşımlardan en önemlilerinden birisi yapılandırmacı yaklaşımdır. Buna göre birey veya grup yaparak yaşayarak hissederek öğrenir, bilgiyi kendi kendine zihnine oturtur. Okul dışı öğrenme yöntemlerinden biri olan müzeler ise aynı şekilde birey veya grubun öğrenmesine büyük katkılar sunmaktadır. En başta birey veya grup ezber yönteminden uzaklaşmış ve olay veya olguları zihninde yapılandırarak öğrenmektedir.

Sosyal bilgiler özelinde tarih bilimi bu dersin can damarlarından biridir. Tarih bilincinin birey veya gruba doğru bir şekilde ve istenilen düzeyde kazandırılması için

ise müzeler önemli bir okul dışı öğrenme ortamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde ders içinde geçen olaylar ve olgular soyut bir havada geçmektedir ancak bu olay ve olgular müzeler yoluyla somutlaştırılarak öğrencinin olayı daha iyi anlaması sağlanır. Öğrenci birçok konuyu zihninde açık ve net olarak öğrenir ve zihinsel bir zenginliğe ulaşmış olur. Kavram bilgisi vermek elbette zordur bunun yanında öğrencinin ilgi ve merakı müzeler ile de çekilmiş olur (Ertürk, 2019; Oruç, 2022).

2.7.3. Okul Dışı Öğrenmede Doğa Tarihi Müzeleri

Doğa tarihi müzelerinin amacı yeryüzünde kayaç ve fosil oluşum şekillerinin korunarak bireylere doğa sevgisini ve doğaya karşı duyarlılığı aşlamayı hedeflemektedir. Doğa tarihi müzeleri oluşan doğal oluşumları insanların ziyaretine açık hale getirmek için uğraşır. Bilimsel araştırma ve çalışmalar ile botanik alanlar geliştirilmeye çalışılır. Dünya üzerinde var olan tüm jeolojik ve canlı türlerinin kaybolmaması, onların tanıtılması için programlar düzenlenir. Yapılan programlar çerçevesinde tüm araştırma ve çalışmalar sergiler yoluyla insanlara gösterilir. UNESCO'nun 1972 yılında hazırlamış olduğu Kültürel ve Doğal Mirası Koruma Sözleşmesi doğa tarihi açısından önemli bir konuma sahiptir. Aynı zamanda bu sözleşmeyle birlikte doğa tarihi müzelerinin gelişmelerine de büyük katkılar sunmuştur. Ancak ülkemizde bu durum dünyanın bir adım gerisinde kalmaktadır (Öztürk, 2019).

Doğa tarihi müzeleri, sosyal bilgiler dersi için vazgeçilmezdirler. Özellikle coğrafi olaylar ve olguların konu olduğu kazanımlarda önemi yadsınamaz. Okul dışı öğrenme yöntemiyle birlikte estetik olarak bireylerin doğru çevre bilinci kazanmalarında doğa tarihi müzeleri etkin bir rol oynar. Bu müzeler ile birlikte öğrenciler doğal çevreye duyarlı olmayı öğrenirler, doğal mirası korumak için içtenlikli davranacaklardır. Hem ülkesinde hem de dünyadaki tüm doğal zenginlikleri görecekler. Bu müzeler öğrencilerin gözlem, mekân algılama, zaman ve kronolojiyi algılamada becerilerinin gelişmelerine katkı sağlayacaktır. En önemli hususlardan biri de doğal dengedir. Çocuklara insanların doğal dengeye karşı tehditleri gösterilecek ve çevre sorunlarına sebep olan nedenler öğrencilere net olarak gösterilebilecektir. Yine bu müzeler sayesinde doğal denge unsurları da gösterilmiş olacaktır. Öğrenciler geçmişten

almış oldukları mirası geleceğe aktarma yönünde mücadele içerisine girecekler ve bu yönde araştırma, inceleme, proje geliştirme girişimlerinde bulunacaklardır (Öztürk, 2019).

2.7.4. Okul Dışı Öğrenmede Sanal Müzeler

Müzeler, eğitim öğretimde kendilerinden çokça defa faydalandığı yerlerdir. Bireylere çok yönlü olarak bir etkileşim imkânı sunarlar ve aynı zamanda da bireylerin deneyimlerini de üst seviyeye çıkarmada etkilidirler. Müzeler eğitimdeki rolü ise olay ve olguları birinci elden sunmasıdır. Aynı zamanda bilimsel ve kültürel açıdan zengin olarak donatılan müzeler estetik haz vermektedirler. Ancak her istediğimiz zaman müzelere ulaşmak pek mümkün olamamaktadır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Örneğin, bölgenin getirmiş olduğu şartlardan dolayı her öğrenci müzeye ulaşamayabilir. Bazen de müze eğitiminin prosedürü engel olmakta veya maliyeti açısından da müzeye gidilememektedir. Bu gibi sebeplerden dolayı da müzelere herkesin rahatlıkla ulaşabildiğini söylemek güçtür. Tüm bunların yanında teknolojinin gelişmesi birçok konuda olduğu gibi bu konuda da yardımcı olmaktadır. Herhangi bir mekân değişikliğine gidilmeden ve zaman kaybı olmadan da müzeler ziyaret edilebilir hale gelmiştir. Bu olay ‘sanal müze’ kavramı ile adlandırılmıştır. Sanal müzeler, internet aracılığıyla müzelerin uzaktan eğitim yoluyla ziyaret edilmesidir (Aktaş, Yılmaz ve İbrahimoglu, 2021).

Sosyal bilgiler dersi için okul dışı öğrenmede sanal müzeler çok önemlidir. Eğlenceli bir ortamda kavramlar öğrenilir. Tarihi, kültürel ve doğal farkındalığın artması yönünde imkânlar sunar. Okul dışı öğrenmeyi destekleyen sanal müzeler, öğrenci merkezli ve etkinlik ağırlıklı olarak yapılandırmacı yaklaşımı esas alır. Sanal müze ile öğrencilerin dijital okuryazarlığı, yenilikçi düşünme becerileri artmış olur. Aynı zamanda teknolojik ve bilimsel olarak yaratıcılıkları desteklenmiş olur. Sanal müze ile sadece yurt içi değil yurt dışındaki müzelere de erişim imkânımız da bulunmaktadır (Öztürk, 2019).

2.7.5. Okul Dışı Öğrenmede Tarihi Yerler

Tarihi yerler, geçmişten günümüze kadar farklı zamanlarda ve coğrafyalarda var olmuş, insanoğlunun meydana getirmiş olduğu üründür. Bunun içerisine toplumların yaşamış olduğu dönemlerin sosyal, ekonomik, mimari ve kültürel özelliklerini gösteren yerleşim yerleri ve kalıntılarıdır (Özteke, 2004; Abanoz, 2014). Tarihi yerler, medeniyetlerin önemli gördükleri olaylarını, toplumun ünlü kişilerinin farklı kültür ve deneyimlerinin birer temsilcisidirler. Aynı zamanda toplumun tarihi, siyasi bilgilerini ve değerini yansıtır. Tarihi yerler, öğrencilerin sorgulayarak öğrenmeyi gerçekleştirdiği ve deneyim kazandığı yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihi yerlerde, zaman üzerine ilişki geliştirerek geçmişte yaşanmış olaylar hakkında düşüncelerini sağlar, empati duygularının gelişmesine katkı verir (Yeşilbursa, 2008).

Tarihsel yerlere yapılan gezilerde kullanılan cami, heykel, abide, lahit, medrese, anıt mezar, mezar taşları, türbe, çeşme ev gibi tarihi mekânlar, birey veya gruba yeryüzünde var olan diğer insanlar ve mekânlar ile kendi yaşadığı zaman ve mekân arasında ilişki kurmasına ve anlamlandırmasına katkı sağlar. Bu sayede öğrenciler mekân ve tarih arasındaki ilişkiyi daha net kavrayabileceklerdir (Meydan ve Akkuş, 2014; Çıkar, 2016).

Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme olarak yapılan tarihi yerleri gezmek, tarih konularının zihne daha kolay yerleşmesini sağlar. Aynı zamanda işlenen dersler de zevkli ve anlamlı hale gelmektedir (Tüfekci, 2021). Öğrencilerin tıpkı tarihi yaşıyormuş gibi 5N1K sorularını sorarak deliller getirerek tarihi olay ve olguları anlamaya çalışırlar (Öztürk, 2019). Problem çözme becerileri de gelişir. Ayrıca başka bir mekâna gidileceği zaman öğrenciler daha gidecekleri yere gitmeden mekan hakkında araştırma, bilgi sahibi olma gibi merakları da ortaya çıkar.

2.7.6. Okul Dışı Öğrenmede Alan Gezileri

Öğrenme işinin sadece öğretmen tarafından aktarılması değil de öğrencinin kendisi tarafından yapılandırılarak öğrenilmesi son yüzyılda birçok kişi tarafından şiddetle savunulmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde alan gezileri okul dışı öğrenmede en

yüksek değere ulaştığı bir öğrenme şekli olarak karşımıza çıkar. Alan gezilerinde öğrenci ile öğrenilen aynı ortamda bulunur, ürünle bizzat etkileşim yoluyla öğrenme gerçekleştirilir (Öztürk, 2019;). Mesela coğrafi bir olay hakkında çok boyutlu bir öğrenme için Balıca Mağarası hakkında bir alan gezisinde öğrenci burada incelemelerde bulunmak isteyecektir. Bu mağaranın bölge insanına kattığı değeri de öğrenebilir. Mağaraya gelen turistlerin ekonomiye katkılarını da sorgular. Tüm bunları sadece derste ezbere öğrenmesi akılda kalıcılığı zorlaştırırken alan gezisiyle bu bilgileri hatırlaması çok daha kolay olmaktadır.

Alan geziler belli bir plana göre ve program çerçevesinde düzenlenmelidir. Gezi öncesinde gerekli izinler alınmalı ve gezi yapılacak yer ile dersin kazanımı uyumlu olmalıdır. Gezi yapılacak yer hakkında öğrenciler bilgilendirilmeli ve hatta gerekli görüldüğü takdirde ön araştırma yaptırılmalıdır. Gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrası olmak üzere çeşitli aşamaları olan bir organizasyon düzenlenmelidir. Bu çerçevede gerek görülürse rehberin gezi öncesinde ortamı görmesinde fayda vardır. Bununla birlikte güvenlik önlemleri de önemlidir. Alan gezilerinde öğrenci, yazılı ve herhangi bir dokümanı olmayan kaynaklarla karşılaşacaktır. Görsel olarak karşılaştığı ürünü değerlendirecektir (Ertürk, 2019).

2.7.7. Okul Dışı Öğrenmede Atölyeler

Atölyeler geniş bir yelpazede çeşitli ürünlerin üretildiği ve sergilendiği yerler olarak bilinirler. Atölyede hem makine üretimi hem de el işçiliğinden üretilen birçok ürünü göstermek mümkündür. Ancak teknolojinin gelişmesi ile birlikte atölye sayılarında bir azalma olduğu da gözlemlenmektedir. Geçmişte üretim ve dağıtım işlemleri atölyeler üzerinden yapıyorken şimdilerde ise bunların yerini fabrikalar almıştır. Tüm bunlarla birlikte atölyeler tarihi ve kültürel olarak birçok özelliği bünyesinde barındırmaktadır (Turan, Sünbül ve Akdağ, 2014).

Atölyeler, üretim, tüketim ve dağıtımda, kültürel, sanayi, bilim ve teknoloji olarak değişimi ve gelişimi göstermektedir. Öğrencilerde değişimi ve sürekliliği algılama kabiliyeti, sosyal katılım becerileri geliştirmelerine katkı sağlar. Bu atölyeler ile birlikte bir ürünün nasıl ve ne şekilde hangi aşamalardan geçerek üretildiğini

gözlemleyebiliriz. Üretim, dağıtım ve tüketime dair öğrenme alanındaki kazanımları da aktif olarak izleyebiliriz. Aynı zamanda atölye üretimi ile fabrika üretimi karşılaştırması yapılabilir. Bununla da geçmişteki yaşantıları, bugünkü yaşadıklarımızı ve gelecekte nasıl olacağı hakkında bir fikir yürütme imkânına sahip olabiliriz. Aynı zamanda her iki zamanda elde edilen ürünleri de inceleyip bir fikre sahip olabiliriz. Tüm bunlarla birlikte kültürel mirasa duyarlılık, tarihsel mirasa duyarlılık ta artar, sanat alanında bilinçlenme seviyesi de yükselir (Öztürk, 2019). Sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme olarak atölyelerin birçok alanda hizmet ettiği görülmektedir.

Bu bağlamda olmak üzere Tokat il genelinde sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek okul dışı öğrenme ortamları ve ders programında yer alan kazanım eşleşmeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1 : Sosyal Bilgiler Derslerinde Tokat İl genelinde Kullanılabilecek Okul Dışı Öğrenme Ortamlar;

Kazanımlar	Sosyal Bilgiler Derslerinde Tokat İlinde Kullanılabilecek Okul Dışı Ortamlar
SB.5.2.1. Somut kalıntılardan yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihineönemli katkılarını fark eder.	Tokat Müzesi, Tokat KomanoPontika Antik Kenti, Tokat- Sulusaray- Sebastopolis, Tokat- Erbaa- Horoztepe,Tokat- Zile-Maşathöyük- Tokat Zile-
SB.7.3.1. Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	Evrenköy Mağarası, Tokat- Niksar- Efkelit Vadisi
SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.	Tokat Taşhan, Tokat- Niksar Arasta Çarşısı
SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının	

toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.

SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet’i

kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.

Tokat- Garipler Camii, Tokat- Niksar- Ulu Cami, Niksar- Çini Evi, Tokat- Sulusaray- Malum Seyit Tekke Köyü Camii, Tokat- Erbaa- Silahtar Ömer Paşa Camii, Tokat Mevlevihane

SB.6.2.4. Türklerin Anadolu’yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder.

SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.

Tokat- Niksar Çini Evi, Taşhan, Tokat Şehir Müzesi, Erbaa Kent Müzesi, Tokat Has Özgen Tekstil, Tokat Olgunlaşma Enstitüsü, Tokat Saat Kulesi, Tokat- Niksar- Leylekli Köprü, Tokat- Sulusaray- Taş Eserler ve Mozaik Müzesi, Tokat- Sulusaray- Malum Seyit Tekke Köyü Camii, Tokat- Erbaa- Silahtar Ömer Paşa Camii, Tokat Ali Paşa Camii, Tokat Gülbahar Hatun Meydan Camii, Tokat Latifoğlu Konağı

SB.7.6.2. Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Tokat Atatürk Evi ve Etnografya Müzesi
SB.5.3.2. Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.	Tokat Meteoroloji Bölge Müdürlüğü
SB.5.3.1. Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.	Ballıca Mağarası ve Tabiat Parkı Zinav Gölü ve kanyonu
SB.6.3.2. Türkiye'nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler.	Almus Harami Yaylası Niksar Çamiçi Yaylası Tokat Batmantaş Yaylası Reşadiye Selemen Yaylası Tokat Topçam Yaylası
SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.	Tokat Rüzgar Enerji Santrali Almus HES Niksar Köklüce HES Tokat Atık Su Arıtma Tesisi
.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.	Başçıftlık Kayak Merkezi Erbaa Vadi Park Erbaa Kesme Çiçek Serası
.6.3.3. Türkiye'nin temel beşerî coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir.	Niksar Ayvaz Park Zinav Gölü ve Kanyonu Almus Tufan Tepe

	Erbaa Düden Gölü
	Kaz Gölü
	Almus HES
	Niksar Efkerit Vadisi Evrenköy Mağarası
SB.5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.	İl Halk Kütüphanesi, Almus İlçe Halk Kütüphanesi, Artova İlçe Halk Kütüphanesi, Başçiftlik İlçe Halk Kütüphanesi, Erbaa İlçe Halk Kütüphanesi, Niksar İlçe Halk Kütüphanesi, Reşadiye İlçe Halk Kütüphanesi, Turhal İlçe Halk Kütüphanesi, Yeşilyurt İlçe Halk Kütüphanesi, Zile İlçe Halk Kütüphanesi, Zile Murat Kocaman Kütüphanesi, Sulusaray Halk Kütüphanesi, GOP Üniversitesi Merkez Kütüphanesi
SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar	
SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.	Tokat Valiliği, ilçe kaymakamlıkları ve devlet kurumları Belediye ve muhtarlık ziyareti
SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.	

SB.5.6.3. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.	İl ve ilçelerdeki adli kurum ziyareti
SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.	
SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.	
SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.	Tokat GOP Üniversitesi Kütüphanesi ve bilimsel araştırma merkezi.
SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.	Tokat bilsem Gop üniversitesi Meslek geliştime merkezi
SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.	

SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.	Tokat merkez Yağıbasan medresesi,
--	-----------------------------------

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.	Gop müzesi
--	------------

3. BÖLÜM

YÖNTEM:

Araştırmada nicel, yöntem desenlerinden ise betimsel tarama kullanılmıştır. Karasar'a (2011) göre betimsel tarama modeli geçmişte ve şu anda geçerli olan bir durumu, var olduğu şekliyle ifade etmektir. Değişkenler, herhangi bir şekilde değiştirilmeye veya etkilenmeye çalışılmaz. Taramalarda amaç dağınık verileri sistemli bir bütün haline getirmektir. Gürsakal'ın (2001) da ifade ettiği gibi tarama modellerinde bağımsız değişken araştırmacının kontrolünde olmadığı için, taramalar deneysel olmayan nicel çalışmalardır. Belli bir biçimi olmaması araştırmacıya çalışmanın amacına göre şekil verebilme olanağı tanımaktadır. Bu nedenle çalışmanın amacı doğrultusunda betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellendiği gerçek veya varsayımsal kişi, olay ya da nesnelerin bütünü olarak ifade edilmektedir. (Balcı, 2015) Hedef kitle olarak Türkiye'deki tüm sosyal bilgiler öğretmenlerine ulaşmak ekonomik ve zaman olmayacağından ideal evren daraltılarak Tokat il ve ilçelerindeki sosyal bilgiler öğretmenleri şeklinde gerçekçi evren oluşturulmuştur. Buna göre araştırmanın evrenini 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı güz döneminde Tokat il ve ilçelerindeki devlet okullarında görev yapmakta olan 307 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur.

Örneklem evrenden, evreni temsil edecek nitelik ve nicelikte seçilip alınan olgu, nesne ve bireylerdir (Sönmez ve Alacapınar, 2014). Çalışmanın örneklem grup seçiminde rastgele örneklem etkili olmuştur. Koçbaşıran' a(2017) göre rastgele örnekleme yöntemi; evrendeki bireylerin eşit seçilme olanağına sahip olduğu ve her bireyin diğer bireyle seçilme şansının da eşit olduğu örneklemdir. Bu araştırmada 307 kişilik homojen yani sadece sosyal bilgiler öğretmenlerinin oluşturduğu evren listesinden yola çıkarak 210 sosyal bilgiler öğretmenine Whatsapp grupları yolu ile eşit seçilme şansı verilerek ulaşılmıştır. Böylece araştırmanın örneklemini Tokat il ve

ilçelerindeki devlet okullarında görev yapmakta olan 210 sosyal bilgiler öğretmeni olarak belirlenmiştir.

ÖLÇME ARACI

Verilerin analiz edilmesi sürecinde; betimsel istatistik, korelasyon analizi, parametrik testlerden olan bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolara dönüştürülmüş ve açıklanmıştır.

Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğinin iç tutarlılık ile ilişkili güvenilirlik düzeyini incelemek için Cronbach Alfa değeri kullanılmıştır. Cronbach Alfa değeri “0” ile “1” arasında değişmektedir. Alfa değerleri 0,50’den az ise güvenilir değil, 0,50-0,80 arasında ise orta düzeyde güvenilir, 0,80’den fazla ise yüksek güvenilirlikte kabul edilmektedir (Salvucci vd., 1997, s. 115).

Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğine ilişkin güvenilirlik katsayıları tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 2. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğine Ait Güvenirlik Katsayıları

Alt Boyutlar	Madde sayısı	Cronbach's Alpha
Bilgi	8	0,93
Planlama	8	0,95
Uygulama	6	0,96
Değerlendirme	7	0,97
Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği	29	0,98

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma verileri toplamak için kullanılan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,93; planlama alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,95; uygulama alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,96; değerlendirme alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,97 ve toplam ölçek için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,98'dir. Bu değerler okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir.

3.1 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Örnekleme yapılan ölçek uygulaması başarıyla bittikten sonra, elde edilen veriler elektronik ortamda analiz edilmeden önce, ölçek formlarının uygun doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğiyle toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını, bilimsel bir şekilde açıklayabilmek maksadıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programına nicel verilerin girişi yapılmıştır. Araştırmada toplanan veriler SPSS for Windows 22.0 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık, basıklık ve standart hata değerleri kullanılarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Alt Boyutlar	N	Çarpıklık		Basıklık	
		Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Bilgi	210	-0,70	0,17	0,38	0,33
Planlama	210	-0,53	0,17	-0,17	0,33
Uygulama	210	-0,71	0,17	0,10	0,33
Değerlendirme	210	-0,63	0,17	0,05	0,33

Tablo 3 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinden elde edilen puanlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak normal dağılım gösterip

göstermediği kontrol edilmiştir. Bu değerlerin ± 2 aralığında bulunması normal dağılım için yeterli görülmüştür (George ve Mallery, 2010). Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları için hesaplanan değerlerin belirtilen aralıkta yer aldığı ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçekte yer alan cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin grupları arasındaki ilişkinin tespiti için parametrik testlerden bağımsız örneklem testi, yaş, mesleki kıdem ve görev yeri değişkenlerinin grupları arasındaki ilişkinin tespiti için parametrik testlerden NOVA testi ile analiz edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır. Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşüne göre betimsel değerlendirilmesinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

3.2 ÖRNEKLEME AİT DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılım sağlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik özellikleri tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerini

		f	%
Cinsiyet	Kadın	99	47,1
	Erkek	111	52,9
Yaş	20-30 Yaş	22	10,5
	31-40 Yaş	109	51,9
	41 Yaş ve üzeri	79	37,6
Eğitim Durumu	Lisans	170	81,0
	Yüksek Lisans	40	19,0
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	23	11,0
	6-10 Yıl	69	32,9
	11-15 Yıl	42	20,0

	16-20 Yıl	33	15,7
	21 Yıl ve üzeri	43	20,5
	Köy	54	25,7
	Kasaba	22	10,5
Görev Yeri	İlçe Merkezi	63	30,0
	İl Merkezi	71	33,8

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %47,1'inin kadın, %52,9'unun erkek olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin %10,5'inin 20-30 yaş arasında, %51,9'unun 31-40 yaş arası ve %37,6'sının 41 yaş ve üzeri olduğu; %81,0'inin lisans mezunu ve %19,0'unun yüksek lisans mezunu olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin %11,0'inin 1-5 yıl arası, %32,9'unun 6-10 yıl arası, %20,0'inin 11-15 yıl arası, %15,7'sinin 16-20 yıl arası ve %20,5'inin 21 yıl ve üzeri olduğu; %25,7'sinin köyde, %10,5'inin kasabada, %30,0'unun ilçe merkezinde ve %33,8'inin il merkezinde çalıştığı görülmüştür.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılımı sağlanan sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinden elde edilen verilerin analiz edilmesi ile ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Uygulanan ölçekte yer alan bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen cevaplara ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Alt Boyutlara Ait Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	Minimum	Maksimum	X	Ss
Bilgi	1,00	5,00	3,90	0,81
Planlama	1,00	5,00	3,72	0,91
Uygulama	1,00	5,00	3,93	0,87
Değerlendirme	1,00	5,00	3,90	0,87

Tablo 5 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların 1,00-5,00 aralığında değiştiği görülmüştür.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalaması sırasıyla $3,90 \pm 0,81$; $3,72 \pm 0,91$; $3,93 \pm 0,87$ ve $3,90 \pm 0,87$ olarak hesaplanmıştır.

Elde edilen ortalamalar dikkate alındığında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenmeyi düzenleme düzeylerinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarında yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 6. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Cinsiyet Değişkeni t Testi

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Bilgi	Kadın	99	3,83	0,89	-1,080	0,28
	Erkek	111	3,95	0,72		
Planlama	Kadın	99	3,70	0,97	-0,293	0,77
	Erkek	111	3,74	0,86		
Uygulama	Kadın	99	3,96	0,91	0,360	0,72
	Erkek	111	3,91	0,84		
Değerlendirme	Kadın	99	3,89	0,91	-0,218	0,83
	Erkek	111	3,91	0,84		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında sosyal bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaş değişkenine bağlı olarak okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Yaş Değişkeni ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Yaş	N	X	Ss	f	
Bilgi	20-30 Yaş	22	3,90	0,96	0,383	0,68
	31-40 Yaş	109	3,94	0,74		
	41 Yaş ve üzeri	79	3,84	0,85		
Planlama	20-30 Yaş	22	3,86	0,87	0,284	0,75
	31-40 Yaş	109	3,70	0,85		
	41 Yaş ve üzeri	79	3,70	1,00		
Uygulama	20-30 Yaş	22	4,08	0,94	0,733	0,48
	31-40 Yaş	109	3,96	0,78		
	41 Yaş ve üzeri	79	3,85	0,98		
Değerlendirme	20-30 Yaş	22	4,08	0,92	1,529	0,22
	31-40 Yaş	109	3,96	0,76		
	41 Yaş ve üzeri	79	3,78	0,98		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 20-30, 31-40 ve 41 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine bağlı olarak okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Eğitim Durumu Değişkeni t Testi

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	X	Ss	t	p
Bilgi	Lisans	170	3,85	0,81	-1,832	0,07
	Yüksek Lisans	40	4,11	0,76		
Planlama	Lisans	170	3,68	0,89	-1,180	0,24
	Yüksek Lisans	40	3,87	1,00		
Uygulama	Lisans	170	3,87	0,88	-2,396	0,02*
	Yüksek Lisans	40	4,23	0,80		
Değerlendirme	Lisans	170	3,86	0,88	-1,290	0,20
	Yüksek Lisans	40	4,06	0,82		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Lisans ve yüksek lisans mezunu olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi, planlama ve değerlendirme alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin uygulama alt boyutuna verilen puanların ortalamasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Yüksek lisans mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin uygulama alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının lisans

mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin uygulama alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Mesleki Kıdem Değişkeni ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	X	Ss	f	p
Bilgi	1-5 Yıl	23	4,07	0,89	0,430	0,79
	6-10 Yıl	69	3,86	0,79		
	11-15 Yıl	42	3,89	0,80		
	16-20 Yıl	33	3,96	0,70		
	21 Yıl ve üzeri	43	3,83	0,89		
Planlama	1-5 Yıl	23	3,72	1,10	1,297	0,27
	6-10 Yıl	69	3,64	0,88		
	11-15 Yıl	42	3,69	0,84		
	16-20 Yıl	33	4,04	0,74		
	21 Yıl ve üzeri	43	3,62	1,02		
Uygulama	1-5 Yıl	23	3,96	1,13	1,370	0,25
	6-10 Yıl	69	3,89	0,82		
	11-15 Yıl	42	4,00	0,77		
	16-20 Yıl	33	4,19	0,66		

	21 Yıl ve üzeri	43	3,73	1,01		
	1-5 Yıl	23	3,90	1,04		
	6-10 Yıl	69	3,92	0,80		
Değerlendirme	11-15 Yıl	42	3,93	0,82	1,197	0,31
	16-20 Yıl	33	4,12	0,71		
	21 Yıl ve üzeri	43	3,68	1,01		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 1-5, 6-10, 11-15, 16-20 ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdemi olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görev yeri değişkenine bağlı olarak okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Görev Yeri Değişkeni ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Görev Yeri	N	X	Ss	F	p
Bilgi	Köy	54	3,95	0,73	0,600	0,62
	Kasaba	22	3,72	0,91		
	İlçe	63	3,86	0,80		
	Merkezi					
	İl Merkezi					
Planlama	Köy	54	3,59	0,94	0,823	0,48
	Kasaba	22	3,73	0,90		
	İlçe	63	3,68	0,81		
	Merkezi					
	İl Merkezi					
Uygulama	Köy	54	4,01	0,86	0,723	0,54
	Kasaba	22	3,81	0,95		
	İlçe	63	3,83	0,77		
	Merkezi					
	İl Merkezi					
Değerlendirme	Köy	54	4,02	0,83	0,958	0,41
	Kasaba	22	3,81	0,95		
	İlçe	63	3,78	0,78		
	Merkezi					
	İl Merkezi					

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde, okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında

sosyal bilgiler öğretmenlerinin görev yeri değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Köy, kasaba, ilçe merkezi ve il merkezinde çalışan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin bilgi, planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarının korelasyon analizi sonuçları tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Okul Dışı Öğrenmeyi Düzenleme Ölçeği Korelasyon Analizi

		Bilgi	Planlama	Uygulama	Değerlendirme
Bilgi	Korelasyon	1			
	Katsayısı				
Planlama	Korelasyon	,808**	1		
	Katsayısı				
Uygulama	Korelasyon	,741**	,883**		
	Katsayısı				
Değerlendirme	Korelasyon	,682**	,820**	,898**	1
	Katsayısı				

* $p<0,05$ seviyesinde anlamlı (çift taraflı), ** $p<0,01$ seviyesinde anlamlı (çift taraflı)

Tablo 11 incelendiğinde, bilgi alt boyutu ile planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasında $p<0,01$ anlamlılık seviyesinde pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Planlama alt boyutu ile uygulama ve değerlendirme alt boyutları arasında $p<0,01$ anlamlılık seviyesinde pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Uygulama alt boyutu ile değerlendirme alt boyutu arasında $p<0,01$ anlamlılık seviyesinde pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkiyi bulmak için kullanılan istatistiksel bir teknik olup, korelasyon kat sayısı + 1 ile -1

arasında değerler alır. Korelasyon değeri pozitif olursa değişkenlerin ikisi de aynı yönde, negatif olursa farklı yönde birlikte değişmektedir. Korelasyon değeri 1'e yaklaştıkça ilişkinin gücü artar (Kan, 2008: 203). Korelasyon katsayıları incelendiğinde bilgi alt boyutu ile planlama alt boyutu arasında ($r=0,808$) yüksek düzeyde ilişki olduğu; bilgi alt boyutu ile uygulama alt boyutu arasında ($r=0,741$) yüksek düzeyde ilişki olduğu; bilgi alt boyutu ile değerlendirme alt boyutu arasında ($r=0,682$) orta düzeyde ilişki olduğu görölmüştür. Planlama alt boyutu ile uygulama alt boyutu arasında ($r=0,883$) yüksek düzeyde ilişki olduğu; planlama alt boyutu ile değerlendirme alt boyutu arasında ($r=0,820$) yüksek düzeyde ilişki olduğu görölmüştür. Uygulama alt boyutu ile değerlendirme alt boyutu arasında ($r=0,898$) yüksek düzeyde ilişki olduğu görölmüştür.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğine ait cronbach Alfa güvenirlik katsayıları bilgi:0,93, planlama:0,95, uygulama:0,96, değerlendirme:0,97, toplam ölçek cronbach alfa güvenirliği ise 0,98 olarak hesaplanmıştır. Böylece okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin ve alt boyutlarının güvenirlik katsayısı yüksek olduğu görülmüştür.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin çarpıklık ve basıklık değerleri bilgi - 0,70, planlama -0,53, uygulama -0,71, değerlendirme -0,63 olduğundan dolayı (-2,+2normal dağılım) normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğine 99 (%47,1) kadın, 111 (%52,9) erkek sosyal bilgiler öğretmenleri katılmıştır.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerden 20-30 yaş aralığında 22 (%10,5), 31-40 yaş aralığında 109(%51,9), 41 ya ve üzeri 79 (%37,6) öğretmen katılmıştır.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumlarına bakıldığında ise lisan mezunu 170 (%81,0), yüksek lisans mezunu 40(%19,0) olduğu görülmüştür.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğini dolduran sosyal bilgiler öğretmenlerinin 1-5 yıl 23(%11,0), 6-10 yıl 69(%32,9), 11-15 yıl 42(%20), 16-20 yıl 33 (%15,7), 21 yıl ve üzeri 43 (%20,5) mesleki kıdem yılına sahip oldukları belirlenmiştir.

Okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğini dolduran öğretmenlerden 54(%25,7) tanesi köylerde, 22(%10,5) tanesi kasabada, 63(%30,0) tanesi ilçe merkezinde, 71(33,8) tanesi de il merkezinde çalışmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği ile toplanan verilerin t-testi ve ANOVA testi analiz sonuçlarına göre okul dışı öğrenmeyi ölçme ölçeğine verilen puanların standart sapma değerleri bilgi:3,90, planlama:3,72, uygulama:3,93,değerlendirme:3,90 olarak bulunmuştur.

Okul dışı öğrenmeyi ölçme ölçeğine verilen puanların ortalaması ise bilgi:3,90, planlama:3,72, uygulama:3,93, değerlendirme:3,90 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalamalara bakıldığında da Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri yüksek olduğu görülmektedir.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri yaş değişkenine göre önemli farklılık görülmemiştir.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri eğitim durumu değişkeninde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yüksek lisans mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin uygulama basamağına verdikleri puanların ortalaması lisan mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri mesleki kıdem değişkenine göre önemli farklılaşma görülmemiştir.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri görev yeri değişkenine göre farklılaşma görülmemiştir.

Tokat il genelinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri okul dışı öğrenme etkinliklerine göre yeterlilikleri belirlemeye yönelik uygulanan okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeğinin 4 alt boyutuna verilen cevaplar arasındaki korelasyon değerleri de pozitif yönde yüksek çıkmıştır.

Aktaş, V., Yılmaz, A. ve İbrahimoğlu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları belirlemeye yönelik çalışmasında da katılımcıların sanal müze kullanımına yönelik algılarının yüksek tespit

edildiği bu araştırma sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında kadınların ortalamasının, erkeklerin ortalamasından düşük olduğu görülmektedir. Öte yandan mesleki kıdem, yaş eğitim düzeyi değişkenlerinde anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Katılımcıların sanal müze kullanımına yönelik toplam puan incelendiğinde madde başı ortalamanın 1,99 olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, katılımcıların sanal müze kullanımına yönelik algılarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum çalışmamızın verilerini desteklemektedir.

Şahin, S. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Gezi-Gözlem Tekniğine ilişkin Görüşleri isimli yüksek lisans çalışmasında Sosyal bilgiler aday öğretmenlerinin (SBAÖ), “sosyal etkinlikler yönetmeliğinin gezilerle ilgili, bilgi sahibi olduğunuz maddeleri nelerdir? Açıklayınız?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, yönetmeliğin temel maddeleri hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu çalışma sonuçları da bize okul dışı öğrenme fırsatları sunan geziler hakkında sosyal bilgiler öğretmen adaylarımızın yeterliliklerin bilgi düzeyinde gerekli bilgilere sahip olduğunu göstermektedir.

Ertürk, M. T. (2019). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Müze Eğitimine Dair Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri yüksek lisans tezinde Müze eğitiminin öğrenci üzerindeki etkilerine ilişkin bulgular analiz edilmiş ve öğretmenlerin tamamı müze eğitiminin öğrencilerde pozitif yönde değişiklik olduğuna işaret etmiştir. Verilen cevapların tamamında müze eğitiminin öğrencide merak duygusunun belirgin bir biçimde ortaya çıktığına, sadece bilişsel süreçlere değil, duyuşsal gelişime de önemli ölçüde fayda sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca müze eğitimi ile öğrencilerin, bir yandan sosyalleşirken, diğer taraftan da hayata bakış açıları da değiştiğine dair sonuçlara da ulaşılmıştır. Bu çalışma da okul dışı öğrenmeler konusunda uygulayıcı olarak öğretmenlerimizin derslerinde bu tür okul dışı ortamlardan yararlandıklarını ve derslerinde kullandıklarını desteklemektedir.

Çetin, Murat. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Müze Ortamının Kullanılması. Yüksek Lisans Tezinde de 2013-2014 eğitim öğretim yılında 272 sosyal bilgiler öğretmen adayına ulaşarak anket uygulamıştır. Sonuç olarak müze eğitime yönelik öğretmen görüşleri olumlu olmuştur.

Bu çalışmamız ile Okul dışı öğrenmenin sosyal bilgiler içerik ve kazanımların öğrenciye aktarılmasında oldukça önemli olduğunu, Tokat ili örneğinden yola çıkarak sosyal bilgiler öğretmenlerimizin bilgi planlama uygulama ve değerlendirme aşamaları için yeterli olduklarını ve okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılması için öğretmenlerin yeterliklerinin yüksek olması yanında diğer şartlarında sağlanmasının önemli olduğu vurgulanmıştır.

ÖNERİLER

Okul dışı eğitimin ülkemizde daha yaygın hale getirilmesi için öğretmenlere okul dışı öğrenme konusunda hizmet içi seminerler verilmesi önerilmektedir.

Eğitim fakülteleri lisans programlarına okul dışı öğrenme derslerinin konulması önerilmektedir.

Okul dışı öğrenmeler için sosyal bilgiler ders saatinin artırılması önerilmektedir.

Okul dışı öğrenmelerle ilgili Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ile İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin bir işbirliği protokolü yapılması önerilmektedir.

Okul dışı öğrenme ile ilgili okullarda teknoloji sınıflarında okul dışı öğrenme ortamlarının sanal ortama aktarılması önerilmektedir.

Araştırma Tokat ilinde görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Farklı illerde veya farklı branşlarda çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abanoz, G. (2014). İstanbul İli Ölçeğinde Tarihi Mekânların Ortaokulu Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretimindeki Yeri ve Önemi[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Akdağ, H. (2009). Sosyal bilgilerin tanımı, amacı, önemi ve Türkiye’deki yeri. R. Turan, A. M. Sünbül ve H. Akdağ (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1* içinde (s. 2-21). Pegem Akademi.
- Akınoğlu, O. (2004). Yapılandırmacı öğrenme ve coğrafya öğretimi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 10: 73-94.
- Aktaş, V., Yılmaz, A. ve İbrahimoglu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi* 11 (3): 1294-1313.
- Akyüz, Y. (2021). *Türk eğitim tarihi (M. ö. 1000-M.s. 2013)* (34. Baskı).Pegema Yayıncılık.
- Anahtarcıoğlu, G. (2019). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi Mekân Gezilerinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi: Aksaray Örneği [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. D. Dilek, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (s. 3-52). Pegem Akademi.
- Ata, B. (2007). Sosyal bilgiler öğretim programı. C. Öztürk (Ed.), *Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi: Yapılandırmacı Bir Yaklaşım* içinde (s. 71-83). Pegem Akademi.
- Aytaç, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun yeri ve önemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21): 55-69.
- Balcı, A. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve İlkeler (11. Baskı). Ankara: Pe-gem Akademi Yayınları.

- Bolat, Y. ve Köroğlu, M. (2020). Okul dışı öğrenme ve okul dışı öğrenmeyi düzenleme ölçeği: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *IJETSAR International Journal of Education Technology and Scientific Researches*. 5 (13): 1630-1663.
- Ceylan, S. (2021). Okul Dışı Eğitim Bağlamında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Değerlendirilmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Çetin, B. Y. (2021). Okul Yöneticilerinin, Öğretmenlerin, Öğrencilerin ve Velilerin Okul Dışı Öğrenmeye İlişkin Görüşleri[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çetin, Murat.(2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Müze Ortamının Kullanılması. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çıkar, F. (2016). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi ve Sanatsal Mekân Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Demir, A. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Müze Eğitimiyle İlişkilendirilen Kazanımların Gerçekleştirilmesine Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaklaşımları (Tokat İli Örneği)[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar* (5. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3): 1303-1326.
- Dilek, D. (2016). *Sosyal bilgiler eğitimi* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Ertürk, M. T. (2019). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Müze Eğitime Dair Sosyal Bilgiler

- Öğretmenlerinin Görüşleri[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Eşki, H. E. (2022). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Müze Eğitimi Etkinliklerinin Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisinin Değerlendirilmesi[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme: Kuramdan uygulamaya*. (1. Baskı) Morpa Kültür Yayınları.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference*, 17.0update. Boston: Pearson.
- Gürsakar, N. (2001). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Işık, H. (2010). Tarih öğretimi ve yerel tarih. M. Safran (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* içinde (s. 209-219). Yeni İnsan Yayınları.
- İnan, S. (2015). Sosyal Bilgiler Eğitimi: Nedir, Ne Zaman Ve Neden?. S. İnan, (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimine giriş kavramlar ve yaklaşımlar* içinde (s. 1-21). Anı Yayıncılık.
- Kabapınar, Y. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programlarında “okul dışı öğrenme”ye bakmak: ‘bize her sınıf her yer öğrenme ortamı’. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 43-74). Pegem Akademi.
- Kadirhan, E. (2022). 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve 2021 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Strateji, Yöntem ve Teknik Açısından Karşılaştırılması[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi (2.bs.). Nobel Yayıncılık.

- Kan, A.(2008). Ölçme sonuçları üzerinde yürütülebilecek istatistiksel işlemler. S. Tekindal (Editör). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,5(47), 480-495.
- Köstüklü, N. (2014). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi* (3. Baskı). Çizgi Kitabevi.
- Malkoç, S. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıf Dışı Okul Ortamlarının Kullanılma Durumu*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Malkoç, S. ve Kaya, E. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf dışı okul ortamlarının kullanımı. İlköğretim Online 14(3): 1079-1095.
- MEB, (2005a). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, (2005b). İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıf öğretim programı.
- MEB. (2017). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> adresinden alınmıştır
- Meydan, A. ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29: 402-422.
- Oktay, A. (2011). Eğitimin temel kavramları ve eğitim düşüncesinin tarihsel gelişimi. A. Oktay (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 1-19). Pegem Akademi.
- Okur Berberoğlu, E. ve Uygun, S. (2013). Sınıf dışı eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2): 32-42.

- Oruç, M. (2022). İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve öğretme* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Özmen, C. (2015). Dünyada ve Ülkemizde Sosyal Bilgiler. C.Dönmez, K. Yazıcı (Ed), Sosyal Bilgiler Öğretimi (s.3-19). Pegem Akademi.
- Öztaşkın, Ö. B. (2016). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. R. T. Yıldırım (Ed),*Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s. 1-17). Anı Yayıncılık.
- Özteke, H. (2004). *Ortaöğretimde Sanat Eğitimi İle Tarihi Çevre Bilincinin Geliştirilmesi*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Öztürk, A. (2019). *Okul Dışı Öğrenmeye İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Öztürk, C. (2007). Sosyal Bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk, (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 1-31). Pegema Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2011). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 2-30). Pegem Akademi.
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk, (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde* (s. 1-41). Pegem Akademi.
- Öztürk, C. ve Dilek, D. (2002). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programları. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 47-81). Pegem Akademi.
- Özür, N. K. ve Şahin, S. (2017). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18 (3): 324-347.

- Polat, U. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü Tarih Çalışmasına Bir Örnek: Tokat Merkez Mahalle İsimleri[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay, ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleri ile sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 1-18). Pegem Akademi.
- Safran, M. ve Ata, B. (1998). Okul Dışı Tarih Öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 18(1): 87-94
- Salvucci, S.; Elizabeth Walter; Valerie Conley; Steven Fink ve Mehrdad Saba (1997). *Measurement Error Studies at the National Center for Education Statistics*, U. S. Department of Education, Washington, NCES 97464 Publication.
- Savaş, B. (2007). Yapılandırmacı öğrenme. A. Kaya (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 519-541). Pegem Akademi.
- Sever, R. (2015). *Sosyal bilgiler öğretimi*, (1. Baskı). Nobel Yayınevi.
- Sever, R. ve Koçoğlu, E. (2014). *Sosyal bilgiler eğitiminde mekânsal öğrenme ortamları* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Seyhan, A. (2020). Öğretmen Adaylarına göre Sosyal Bilgiler Dersinde Okul Dışı Öğrenmenin Etkililiği. *Turkish Journal of Educational Studies* 7(3): 27-51.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu* (1. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu* (yeni programa göre düzenlenmiş yeni ders planı örnekleri) (6. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2014). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. G. Can, (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 1-14). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sözer, Y. (2015). Sınıf İçi Öğrenmeleri Destekleyen Okul Dışı Aktif Öğrenmeler: Bir Meta-Sentez Çalışması [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Şahin, S. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Gezi-Gözlem Tekniğine İlişkin Görüşleri*[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Giresun Üniversitesi.
- Şensoy, G. (2014). Vatandaşlık Bilgisi Konularının Öğretiminde Okul Dışı Sahaların Etkili Kullanımı (Ordu İli Örneği)[Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Giresun Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2002). Tarih Öğretiminde Görsel Materyal Kullanımı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 4(16): 453-462.
- Şimşek, A. ve Kaymakçı, S. (2015). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Thompson, P. (1999). *Geçmişin Sesi Sözlü Tarih* (Layikel, Ş. Çev.). Numune Matbaacılık. (Orijinal çalışma 1988 yılında yayımlanmıştır).
- Tokcan, H. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* içinde (143-170). Pegem Akademi.
- Topçu, E. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları: öğretmen adayları ile fenomenolojik bir çalışma. *International Education Studies*, 10(7): 126-142.
- Turan, R.,Sünbül, A. M. ve Akdağ, H. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Tüfekçi, Ö. K. (2021). *Sosyal Bilimlerde Akademik Değerlendirmeler* (1. Baskı). SRA Academic Publishing.

- Uğurlu, N. B. ve Aladağ, E. (2015). Mekânsal düşünmenin Türkiye’de sosyal bilgileri öğretim programındaki yeri ve öğretmenlerin bu beceri hakkındaki görüşleri. *Marmara Coğrafya Dergisi* 32: 22-42.
- Uzunboylu, H. ve Hürsen, Ç. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Üztemür, S. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretimi Bağlamında Tarihi Mekânlar ve Müze ile Eğitim Etkinliklerinin Geliştirilmesi ve Uygulanması: Manisa İli Örneğinde Bir Eylem Araştırması[Yayımlanmamış Doktora Tezi].
- Weischedel, W. (2009). *Felsefenin arka merdiveni* (5. Baskı). İz Yayıncılık.
- Yalçınkaya, E. ve Uslu, S. (2015). Sosyal bilgilerin tarihçesi ve temel eğitimdeki yeri. R. Sever, (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 25-46). Nobel Yayınevi.
- Yeşilbursa, C. C. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* içinde (143-170). Pegem Akademi.
- Yılar, M. B. ve Tomal, N. (2019). Sosyal bilgiler Öğretimi ve Yeni Değişikliklerle Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (s. 1-26) <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public>

EKLER

Ek 1: Tokat Valiliği ve Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü Onay Sayfası (3 sayfa)

Ek 2: Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Verileri (1 sayfa)

Ek 3: Ölçek Kullanma İzin Belgesi (1 sayfa)

Tarih ve Sayı: 14.12.2021-109397

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

13.12.2021

Sayı : E-27001677-44-38902463
Konu : Araştırma İzni

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) 01.12.2021 tarih ve 104372 sayılı yazınız.
b) 01.12.2021 tarih ve 103949 sayılı yazınız.

Aşağı listede isimleri belirtilen Üniversitenizin yüksek lisans öğrencilerine ait araştırma izni Müdürlüğümüz İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış olup, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, uygulamanın okullarımızdaki durum hakkında bilgi sahibi olmak ve veri tabanı oluşturmak açısından tez sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

Adı Soyadı	Unvanı	Okulu/Bölümü
Yasemin KOÇER	Yüksek Lisans Öğrencisi	Tokat GOP Ün. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı
Tuğba TEMUR	Yüksek Lisans Öğrencisi	Tokat GOP Ün. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne

Ek : Valilik Onayı (2 Sayfa)

Adres : GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez

Telefon No : 0 (356) 214 10 17
E-Posta: stratejigelistirme60@meh.gov.tr
Kep Adresi : mebuhs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ehys>

Bilgi için: Adnan YÜCE Memur

İnternet Adresi: www.meb.gov.trUnvan : Memur
Faks: 3562141186Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d235-2387-3d15-bd6c-94ff koda ile teyit edilebilir.

Tarih ve Sayı: 14.12.2021-109397

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-38754485
Konu : Anket Çalışma İzni

10/12/2021

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Destegine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 10/11/2021 tarihli ve 27001677/44/36577437 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 10.12.2021 tarihli tutanağı.
d) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01.12.2021 tarih ve 104372 sayılı yazısı.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği okulun Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans öğrencisi Yasemin KOÇER Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yönelik "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Etkinliklerine Göre Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Tokat İli Örneği" konu başlıklı anket çalışmasını uygulamak istenmektedir.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans öğrencisi Yasemin KOÇER Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ danışmanlığında hazırlamış olduğu "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Etkinliklerine Göre Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Tokat İli Örneği" konulu bilimsel amaçlı anket çalışmasını Tokat il/ilçe ortaokullarda Sosyal Bilgiler öğretmenlerine Ekim 2021-Mart 2022 tarihleri arasında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Osman SARI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

1-Tutanak

2-Tokat GOP. Ün. Rektörlüğü yazısı ve yazı ekleri

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Adnan YÜCE Memur

Telefon No : 0 (356) 214 10 17

E-Posta : stratejigelistirme60@meb.gov.tr

İnternet Adresi : www.meb.gov.tr

Unvan : Memur

Faks : 3562141186

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8ca8-1de1-3a16-9ad1-1af8 kodu ile teyit edilebilir.

Tarih ve Sayı: 14.12.2021-109397

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-38754502

10/12/2021

Konu : Anket Çalışma İzni

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Destegine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 10/11/2021 tarihli ve 27001677/44/36577437 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 10.12.2021 tarihli tutanağı.
d) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01.12.2021 tarih ve 103949 sayılı yazısı.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği okulun Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Matematik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Tuğba TEMUR Merkez Gaziosmanpaşa Ortaokulu öğrencilerine yönelik hazırlamış olduğu "Etkinlik Tabanlı Sanal Manipülatif Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Cebirsel İfadeler-Eşitlik ve Denklem Konusuna Yönelik Kavram Yanılgılarını Gidermedeki Rolünün İncelenmesi" konu başlıklı anket çalışmasını uygulamak istenmektedir.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Matematik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Tuğba TEMUR Doç. Dr. Eyüp SEVİMLİ danışmanlığında hazırlamış olduğu "Etkinlik Tabanlı Sanal Manipülatif Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Cebirsel İfadeler-Eşitlik ve Denklem Konusuna Yönelik Kavram Yanılgılarını Gidermedeki Rolünün İncelenmesi" konulu bilimsel amaçlı anket çalışmasını Merkez Gaziosmanpaşa Ortaokulu öğrencilerine uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Osman SARI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

1-Tutanak

2-Tokat GOP, Ün. Rektörlüğü yazısı ve yazı ekleri

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Adres : GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (356) 214 10 17

Bilgi için: Adnan YÜCE Memur

E-Posta : strategi@turkmeb.gov.tr

İnternet Adresi : www.meb.gov.tr

Unvan : Memur

Kep Adresi : meb@tr01.kep.tr

Faks: 3562141186

Bu evrak güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden d23c-aa77-3555-9ae2-faa4 kodu ile teyit edilebilir.

24.01.2023 12:04

Posta - Yasemin Koçer - Outlook

RE: Tokat merkez ve ilçelerindeki sosyal bilgiler retmenlerinin sayısı

istatistik60@meb.gov.tr <istatistik60@meb.gov.tr>

11.03.2022 Cum 15:11

Kime: 'Yasemin Koçer' <ysmnkcr9764@hotmail.com>

Bilgi: stratejigelistirme60@meb.gov.tr <stratejigelistirme60@meb.gov.tr>

Sayın Yasemin KOÇER;

İlimizdeki Sosyal Bilgiler retmen Sayısı ekteki tablodadır. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

RESMİ + ÖZEL			
SOSYAL BİLGİLERİ ÜRETMEN SAYISI			
İLÇE	Erkek	Kadın	Genel Toplam
ALMUS	4	3	7
ARTOVA	5	2	7
BAşÇİFTLİK		2	2
ERBAA	42	16	58
MERKEZ	66	39	105
NİKSAR	16	8	24
PAZAR	7	5	12
REşADIYE	5	5	10
SULUSARAY	4	1	5
TURHAL	33	10	43
YEşİLYURT	3	2	5
ZİLE	18	11	29
Genel Toplam	203	104	307

From: Yasemin Koçer <ysmnkcr9764@hotmail.com>**Sent:** Friday, March 11, 2022 3:01 PM**To:** istatistik60@meb.gov.tr**Subject:** Tokat merkez ve ilçelerindeki sosyal bilgiler retmenlerinin sayısı

Ben Tokat Merkez Bozatalan Ortaokulunda görevli sosyal bilgiler retmeni Yasemin Koçer. GOP Üniversitesi Türkçe, sosyal bilgiler üretimi anabilim dalında "sosyal bilgiler retmenlerinin okul dışı üretim etkinlikleri yeterlilik düzeylerini belirleme Tokat ili rneği " konulu yüksek lisan tez çalışması yürütüyorum. Bu çalışmam için Tokat merkez ve ilçelerdeki sosyal bilgiler retmenlerinin sayısını öğrenmek istiyorum.

Gereğinin yapılmasını rica ediyorum.

24.01.2023 12:08

Posta - Yasemin Koçer - Outlook

Re: okul dışı öğrenmeyi düzenleme leği kullanım izni

yavuz bolat <yavuzbolat06@gmail.com>

7.07.2021 ar 11:24

Kime: Yasemin Koçer <ysmnkcr9764@hotmail.com>

Merhabalar Yasemin

Okul Dışı ğrenmeyi Düzenleme leğini yapmayı planladığın bilimsel alışmandan bilirsın. Kolaylıklar dilerim.

Saygılar

Temmuz 2021 Salı tarihinde Yasemin Koçer <ysmnkcr9764@hotmail.com> yazdı:
İyi günler. Ben GOP Üniversitesi Türkçe Sosyal Bilgiler ğretimi A.B.D yüksek lisans öğrencisiyim. İsmim Yasemin Koçer. Danışman Hocam Prof.Dr. Ömer Faruk Sönmez. Okul Dışı ğretim uygulamaları ile ilgili Tokat ili sosyal bilgiler ğretmenlerinin yeterlilik düzeylerini belirlemeye yönelik tez çalışması yürüteceğim. Bu tez çalışmamda sizin geliştirmiş olduğunuz Okul Dışı ğrenmeyi Düzenleme leğini kullanmak istiyorum. Bunun için sizin izniniz istiyorum

Doç. Dr. Yavuz BOLAT
Mustafa Kemal Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Eğitim Programları ve ğretim ABD
Hatay/Türkiye
yavuzbolat06@gmail.com
ybolat@mku.edu.tr
orcid.org/0000-0002-2398-9208
<https://scholar.google.com.tr/citations?user=UxD2E8QAAAAJ&hl=tr>

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Bolat
Mustafa Kemal University,
Faculty of Education,
Department of Educational Science,
Curriculum and Instruction,
HatayTurkey
yavuzbolat06@gmail.com
ybolat@mku.edu.tr
orcid.org/0000-0002-2398-9208
<https://scholar.google.com.tr/citations?user=UxD2E8QAAAAJ&hl=tr>

ÖZGEÇMİŞ

